Пу-Гу

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ

UVAN
N

РІК ВИДАННЯ II 1. ЛЮТОГО 1948 р. № 5 ЦІНА 3 Н.М.

ПУ-ГУ

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ

1. лютого 1948 р. № 5

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

РОСІЯ Й НІМЕЧЧИНА — Т. Т. . . Стор. 3

ЩО ЗАВАЖАЄ? — К. Собірський . 4

ЧОТИРИ ЕВРОПЕЙСЬКИХ ПОЛІТИКИ — Г. Г. 5

ТРИ ПОРТРЕТИ — Ю. Шерех . . 7

МІЖ СЛАВОЮ І СМЕРТЮ (роман) — С. Любомирський 9

»НІЖНЕ МИСТЕЦТВО« — О. І. . . 12

50 000 ДОЛЯРІВ ЗА ПЛАЧ (з »Life«) 13

В УКРАЇНІ 14

ФЕЙЛЕТОН, УСМІШКИ, РОЗВАГИ 15

Фото на обкладинці: Канадійські мистці-ковзанярі, 22-річна Сюзанна Морров та 17-річний Воллес Дістельмеєр, готуються до міжнародніх змагань в Сан-Моріц. (АП)

»ПУ-ГУ« виходить щотижня. Ціна окремого числа 3 н.м. Передплату приймає видавництво: Авґсбурґ, Бісмаркштрассе 13. Вартість передплати у Німеччині: на місяць — 12 м., на квартал — 36 м., на півріччя — 72 м. У всіх інших країнах: на місяць — 14 м., на квартал — 42 м., на півріччя — 84 м.

Видавець і головний редактор —

ВОЛ. ЧАРНЕЦЬКИЙ

*

Адреса редакції та видавництва: Augsburg Bismarckstraße 13-II. Verlag »PU-HU« Telefon 8885

Редактор приймає лише в середу і п'ятницю від 9 до 11

*

Authorized by HEADQUARTERS EUROPEAN COMMAND Civil Affairs Division.

Klischee: Behnsen & Co., Augsburg.

Druck: Hieronymus Mühlberger, Augsburg. — 2.48

На фото вгорі: Творець ідеї Паневропи, граф Ґоденгове-Калерґі та його дружина повернулися до США після 6-місячного перебування в Европі. Граф встиг обговорити свої пляни з членами парляментів 14. держав. (АП)

Ліворуч: Ібрагім Гакімі аль Мольк, президент Ірану. 75-річний президент глухий, але це не перешкодило йому від 1945 року двічі займати теперішній пост. Крім того, в його руках встигли побувати майже всі портфелі іранського уряду. (АП)

Внизу ліворуч: В Єрусалимі в сутичці біля Яффських воріт жидівські терористи забили 15 арабів і поранили 41. Одного з терористів підстрелила британська поліція; поліцаї несуть труп до могили. (АП)

Внизу: Юґославські представники при комінформі — віцепрем'єр Едвард Кардель (в капелюсі) та міністр без портфелю Мілован Ділас. Обох називають найзначнішими після Тіта комуністами Юґославії. (АП)

РОСІЯ І НІМЕЧЧИНА

Всі німці бажають національної єдности, хоч деякі з них надають переваги федеральній державі перед централізованою або воліють навіть федерації держав.

Головні альянтські держави не заперечують проти німецької єдности. Великобрітанія й Сполучені Штати хотіли б бачити німецьку економічну єдність відновленою (як це було погоджене в Потсдамі), але за умов, що унеможливили б панування Німеччини над Европою. Совєтський Союз хоче, щоб німці були об'єднані в централізованій державі, що панувала б над Европою під російським контролем — привілейованій васальній державі. Це один з головних об'єктів російської чужоземної політики.

Совєтський Союз не може безпосередньо панувати над Европою, бо Европа занадто велика, занадто різнорідна й занадто проґресивна. Росія панує на Балканах (крім Греції), бо вона опанувала Юґославію за допомогою юґославської комуністичної партії. Совєтський Союз завжди був поганої думки про німецьких комуністів. Вони мають привілеї в російській зоні окупації, але не дуже великі. Совєтський Союз створив СЕД (німецьку соціялістичну партію єдности) — цей стоп соціял-демократичної й комуністичної партій, що керується комуністами на користь Кремля. До СЕД може вступити кожний, незалежно від його політичних поглядів, хто стоїть за німецьку національну єдність і готовий противитись »англо-саксьському імперіялізмові«. Кремль плянує поширити СЕД на всю Німеччину. СЕД — це кадри майбутньої централізованої німецької держави під совєтським контролем. Тим то вона звернула на себе увагу лондонської конференції міністрів чужоземних справ. Вона не мала жодного поважного права на увагу і не могла вплинути на рішення конференції, але СЕД демонструвала перед німцями можливість утворення німецької централізованої держави.

Дві теми панують над усією пропаґандою в російській зоні: німецька національна єдність і загроза з боку західніх держав. Росія послідовно фігурує як єдиний поборник єдности Німеччини і захисник світового миру. Західні держави зображені як вороги цієї єдности й вороги світового миру.

Ніхто з німців, якщо він не комуніст, не бажає, щоб Німеччина стала російською васальною державою. Але що краще? Бути з'єднаними в привілейованій васальній державі, чи бути поділеними між державами й не мати жодної надії на національне майбутнє?

Совєтський Союз змушує або намагається примусити німців обрати першу альтернативу. Він чинить опір проти об'єднання Німеччини під контролем енерґійних окупаційних держав, він домагається, щоб Німеччина була об'єднана лише під виключним російським контролем.

Совєтський Союз ніколи не ставився до німців так, як до інших націй. Його засадничa політика після революції була завжди пронімецькою й антизахідньою, за вийнятком двох коротких періодів, коли совєтська політика була змінена з тактичних міркувань.

У квітні 1917 року Ленін писав, що »німецький пролетаріят найвірніший і найнадійніший союзник росіян« (Ленін: »Листи здалека«). Подібно до Гітлера Ленін уявляв версальску угоду гіршою від берестейської, хоч він вважав, що Німеччина мусила її підписати, щоб угамувати »імперіялістичні« держави, поки німецька революція »набирала сили« (Ленін: »Лівий Комунізм«).

У двадцятих роках совєтська пропаґанда безперервно »викривала загарбницькі наміри« західніх держав. В 1923 році »Совєтський Союз був певний неминучости німецької революції і дружньо поставився до тих

(Продовження на стор. 6)

Як чарівне царство криги виглядає »місто медового місяця« Онтаріо, що лежить на канадському березі Ніяґари. Бризки з водоспаду позамерзали на поверхні всіх близьких передметів, міняючи їх вигляд. Справді, важко повірити, що це ґротескне дерево на передньому пляні — всього-навсього прибережний ґіхтар. (АП)

Що заважає? . .

Після організації »Комінформу« вся большевицька й пробольшевицька преса голосніше заверещала над проблемою ДП.

Тон дає велика стаття в московських »Ізвєстіях« якогось Ф. Іванова »Що ж заважає совєтським людям повернутися на батьківщину?« Газета пише: »Проблема переміщених осіб залишається пекучим питанням для країн, що постраждали від фашистської агресії«.

Большевицька мачуха не може забути своїх невдячних пасербів, що без ніякої причини покинули »щасливе сталінське життя« і пішла світ-заочі, згодившися нести важкий хрест еміґранта.

Ні один режим в історії всесвіту не знає такого випадку, щоб люди, насильно вивезені ворогом з батьківщини, не бажали вернутись на рідну землю. Це було незрозуміле і для світової думки. Навіть самі »ізвєстія« признаються в тому такими словами:

»Радянським офіцерам, що працюють над репатріяцією, за останні кілька місяців удалося з невимірними труднощами направить лише біля тисячі совєтських громадян.«

На всі 300 рядків статті це єдиний шматочок правди. Та й то, коли не зважати на те, що з тієї тисячі, більшість — большевицькі агенти.

Але далі йде брехня. Большевики пишуть, що тим, хто повернувся до »щасливого раю«, вдалося це зробити лише після втечі з-за колючого дроту!?

Большевицький писака обвинувачує окупаційну армію західніх зон Німеччини в тому, що вона перешкоджала й аґітувала (!?) серед переміщених осіб проти вороття на батьківщину.

Але в статті зовсім не згадується за відому всім ДП відозву головного командувача американської армії в Німеччині генерала Клея з заохочуванням до репатріяції. Большевики мовчать і за відомий пільговий приділ харчів на 60 день тим ДП, хто зголоситься вертатися на батьківщину.

Большевики повідомляють, що вони репатріювали декілька громадян альянтських держав »без глузливого запитання, бажають чи ні ці особи повернутися на батьківщину«, і »демократично« радить зробити це й західнім демократичним урядам.

Сучасні Юди. що продалися комуністам за 30 або, може, за багато більше срібляників, канадійські газети, що виходять українською мовою — »Укр. життя« в Торонто, »Укр. слово« — Вінніпеґ, в один голос із своїми московськими працедавцями почали брудну й неавторитетну кампанію проти ДП. Канадійські большевицькі запроданці надто неписьменні й примітивні. Писати вони не вміють, а лише брутально лаються. Незграбно й дико. Ось кілька прикладів. »Укр. Слово«, подаючи репортаж про кампанію проти »УПА«, тішить своїх нечисленних читачів тим, що »Швидко зроблять кінець. В околиці Сяноку, чеського й совєтського кордонів почалася остаточна облава проти бандерівщини. Польський уряд запросив до співпраці Росію й чехів, бо кубла бандерівщини в Карпатах не давали спокою. Лави бендерівців поповнюються з тих, хто переселився на Україну і вернувся назад, щоб помститися полякам«.

Газетка мовчить за причини, чому ці люди, що потрапили на »єдину, невід'ємну частину Совєтського Союзу«, зрадили чудове життя під щасливим сталінським сонцем і пішли до лісу.

Газетка »Укр. життя« має типовий вигляд совєтської районової газети. Та ж сама сіра совєтська мова, специфічні вирази, такий же формат і загальний вигляд. Газета підняла кампанію збирання пожертв на допомогу сиротам, що їх батьки загинули в останній війні.

Звичайно, ми не проти цих бідних сиріт, ні. Але ми маємо великий сумнів, чи потраплять зібрані чесні канадійські доляри цим дітям. Мабуть, вони підуть на комуністичну пропаґанду в Канаді. Ми вже знаємо це з швайцарського досвіду, де влада заарештувала комуністичних діячів, що теж »збирали на сиріт«.

Газетка незграбно й непопулярно береться захищати навіть совєтських шпигунів і без міри, без совісти й без фактів галасує проти допущення ДП до Канади.

Легкий хліб у комуністичних наймитів. І сам »господар« — колишній прокурор СССР Вишинський немов дволикий Янус, одягнувши нині смокінґ дипломата, ніяк не може забути про ДП і щоразу згадує за нас на зборах ОН.

Тисячі ДП знайомі з Вишинським ще з 1937-38 років, коли з його санкції закатовано 6 мільйонів людей. Рідним цих нещасних оголошували, що вони »заслані в далекі табори без права листування«. (Вінниця показала, яке то було заслання. А скільки »Вінниць« ще не виявлено?)

Поляки знають Катинь. Українці бачили Вінницю з жахливими гекатомбами большевицьких злочинів, розкритих 1943 року. Там знайдені 12 тисяч трупів, замордованих із зав'язаними назад руками й прострілених у потилицю — це стиль большевицької роботи. Там знайдено тисячі документів, деякі з особистим підписом теперішнього заступника міністра закордонних справ Вишинського.

На запитання совєтської газети, »що ж заважає совєтським людям повернутися на батьківщину«, — відповідаємо:

»Кривавий московсько-большевицький режим!«

К. Собірський

Максвел Ендерсон, міністр сільского госп. США. (АП)

Колхозна неволя

Перед нами газета »Радянська Україна«. Кореспондент у статті »Урожай слави« розповідає, як колхозники боролись за високий урожай. Треба, дійсно, подивляти героїзм наших селян, що в злиденних умовах, без худоби й реманенту зуміли обробити й доглянути колхозне поле, сподіваючись, що воно дасть їм порятунок від голодної смерти. Можна вірити авторові, що поля були чисті від бур'янів, що лобогрійки косили за день по 12 гектарів, а в'язальниці в'язали по 2000 снопів щоденно. Автор описує, як усі були захоплені працею, але тут же додає, що в колхозі є актив з 17 аґітаторів та 13 комуністів, що »не спускали з уваги жодного колхозника й колхозниці«. І вони старалися. Ось пропозиції комуніста Шмуленка: »Ми все міряємо на старий аршин, але люди вже виросли і стали ясніше розуміти обов'язок перед батьківщиною, тому треба взяти більші норми для праці«. Звичайно, колхоз підвищив норми від 260 до 300—400 трудоднів на особу. Для пояснення подаємо, що жінка, працюючи нормально, за день може виконати не більше 0,4—0.8 трудодня. Отже, підвищення норми до 300—400 трудоднів мало тільки той сенс, що поставило колхозників у більшу залежність від колхозу та примусило ще більше працювати.

Можна повірити авторові, що колхоз зібрав з 200 га по 160—190 пудів пшениці і що здав державі 21.900 пудів з цього врожаю, а це становить по 109 пудів з кожного гектара. Натомість колхозники одержали авансом на кожний відроблений трудодень по 1,3 кг. Так зазначено у цій статті. Тільки там не згадано, що ніде в світі (навіть у дикунів) немає такого ладу, щоб за таку працю робітники стільки одержували. Правда, в одному місці згадано, що »геніяльний вождь« десь і колись сказав, що »хліб — це валюта-валют«. Дивні речі відбуваються на одній шостій частині світу. Всяку примітивну істину, що виявляється й пізнається тільки за часів голоду й злиднів, люди намагаються зробити геніяльною і самі не вірять у це. Люди в інших умовах тільки посміялись би або здивовано знизали плечима з такої геніяльности, бо, відколи живуть люди, не чули, щоб хліб, який належить до щоденного вжитку, був такою рідкісною й коштовною річчю.

Для ілюстрації наведу ще витяг із цієї статті про умови життя й праці в колхозі. »Голова колхозу, комуніст Кислиця, на зборах заявив: »Ми виконали плян хлібоздачі, а хліба в нас лишилось ще багато, що з ним робити?« І другий комуніст, Чалий, негайно подає думку: »Треба здати хліб державі понад плян«. Збори одноголосно ухвалили цю пропозицію, і голова колхозу особисто одержав від секретаря райкому Белікова (москаль певно. Прим. ред.) подяку за большевицьку працю в колхозі«.

Людям, що не знають совєтської дійсности, може бути дивним те, що тільки Чалий вніс таку пропозицію, і ніхто не подав іншої, може, контропропозиції. Це таємниця большевицької системи; вона полягає в тому, що за всяку іншу пропозицію, хоч би вона була найдоцільніша, але не узгіднена з партією, автор її може опинитись на Сибірі або в концтаборі.

Але про це кореспондент не написав, і ми йому вибачаємо, бо й того, що він сказав, вистачає нам для зрозуміння політики большевицької влади в поневоленій Україні.

Зате написано там, як голова колхозу уквітчав вагон з хлібом портретом Сталіна та великим плякатом: »Рідній Москві« — від колхозників »Заповіт Ілліча«. Редакція до цієї статті подала аж дві фотографії, де показано процеси праці при збиранні врожаю. На одній — жінки молотять, віють, відважують важкі мішки з зерном для держави. Скрізь виснажені обличчя, злиденний одяг, багато старших віком, ніж вони справді є. Чоловіки, очевидно, десь на іншій примусовій праці. Тому жінкам доводиться виконувати найтяжчу працю, на яку жінка аж ніяк не спроможна (нічого не вдієш: — рівноправність! — прим. ред.)

А про щасливе та радісне життя й говорити не доводиться, бо, дивлячись на ці фотографії, мимоволі спадає на думку те, з яким почуттям ті жінки віддають найкраще зерно для Москви, коли самим нічого не залишається.

Так виглядає совєтська дійсність, за описом власного кореспондента газети. Автор, очевидно, писав так, як йому підказувало »його клясове сумління«, а зрештою, він писав за тим шабльоном, що його совєтські часописи виробили за вказівкою НКВД.

П. Чумак

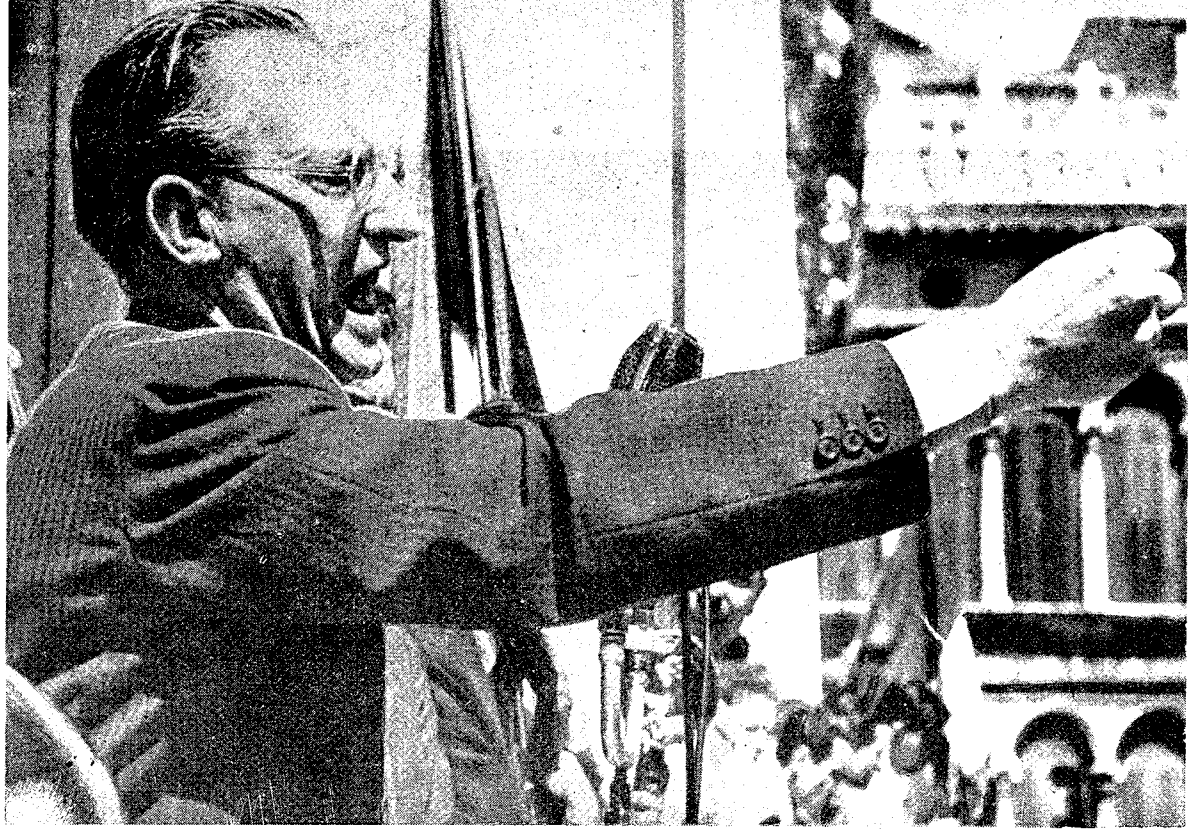

Де Гаспері промовляє в Венеції

Маршал Тіто (ліворуч) на виставці англ. книги. (АП)

Чотири европейських політики

В той час, як у Франції й Італії уряди Шумана й де Ґаспері, створені поміркованими партіями, намагаються зупинити комуністичну офензиву, на Балканах прем'єр-міністри Юґославії й Болгарії, маршал Тіто й Дімітров розробляють систему пактів, що явно має послужити основою федерації комуністичних держав південно-східньої Европи. Шуман, де Ґаспері, Тіто й Дімітров — чотири людини в центрі боротьби між Заходом і Сходом, що спалахнула на европейському континенті.

Про **Роберта Шумана** знали у Франції досі небагато. Побожний католик, парубок із спартанським способом життя, він харчується в ресторані, не п'є й не палить. Шуман народився 1886 року в Люксембурзі у французькій родині. Справжня його батьківщина — Лотрінґія, де він працював перед першою світовою війною як адвокат. Він розмовляє по-німецькому так добре, як і по-французькому.

Свою парляментську кар'єру він почав 1919 року як член ліво-католицької демократичної народньої партії — попередниці теперішнього МРП (руху народніх республіканців — партії Бідо).

Після капітуляції Петена в останній війні Шумана, як державного підсекретаря останнього французького уряду, заарештовує Ґестапо.

В 1942 році Шуманові пощастило вирватись із лабет німецьких окупантів, і ця спокійна, тиха людина, що її пристрастю були малюнки й рідкісні рукописи, показала, що їй не чужа пристрасть до пригод. Він узяв на себе активну ролю в русі спротиву і цим заслужив собі провідне місце в післявоєнній добі. В кабінетах Блюма й Рамад'є Шуман займав посаду міністра фінансів.

Під час страйкової кризи Шуманові доручили зформувати уряд. Він, рекомендуючу свій кабінет парляментові, заявив: »Найважливіше завдання тепер — урятувати республіку«.

Перші заходи нового прем'єр-міністра довели, що йому не бракує енерґії. Досягнуті ним у боротьбі проти страйків успіхи дали змогу втомленому постійними заворушеннями французькому населенню розглядати його як рятівника держави.

Сучасний італійський прем'єр-міністр **де Ґаспері** народився в 1881 році в Трієсті, на території колишньої австро-угорської держави. Певний вплив на його юність створив католицизм цього старовинного міста церковного собору та національно-визвольна боротьба італійського Тіролю. У віденському парляменті де Ґаспері виступив як депутат своєї батьківщини, бувши таком депутатом інсбрукського ляндтаґу.

Після першої світової війни де Ґаспері увійшов до народньої партії — італійського »центру« й спробував був укласти мир із фашизмом. Але вбивство Матеотті штовхає його до найгострішої опозиції, його переслідують й заарештовують. По звільненні він шукає притулку у Ватикані.

Тут він інтенсивно вивчає Енцикліку папи Лева XIII, »Rerum novarum« — велику Хартію сучасної соціяльної науки католицизму, і цим закладає теоретичну базу своєї пізнішої політики.

З 1944 року де Ґаспері входить до складу кабінетів Бономі й Паррі як міністр чужоземних справ. У міжнародній дипломатії він негайно завойовує собі таку ж повагу, якою користується в Італії, завдяки своїй бездоганній вдачі, непідкупній чесності й терпеливій вправності.

Роберт Шуман (АП)

Свій перший уряд де Ґаспері зформував 1945 року, але його політичний напрямок став яснішим лише 1947 року. В січні того року він одержав обіцянку господарської допомоги від Америки й спрямував італійську політику за доктриною Трумена. Влітку він викинув із свого уряду представників »народнього бльоку« — об'єднання комуністів і соціялістів.

Минуле **Тіта** затьмарене на багатьох відтинках, і сам маршал не робить нічого, щоб довести до ладу часто суперечливі леґенди про його піднесення. Певно лише те, що його справжнє ім'я Йосип Броц і що він народився 1892 року в родині хорватського робітника.

Під час першої світової війни він, як салдат австро-угорської армії, потрапляє в російський полон, бере участь у большевицькій революції й виховується в Москві на комісара для закордону. В 1929 році він повертається до Юґославії, керує профспілкою металюрґійних робітників, завзятою боротьбою з королівським урядом і потрапляє до в'язниці. Після п'ятирічного ув'язнення його звільняють. Сліди його зникають. Йосип Броц стає аґентом Тіто. Запевняють, що він займав високе становище в Комінтерні, але доказів на це немає. Тіто визнає, що довершив чимало »надзвичайно таємних подорожей«. В еспанській громадянській війні він не керував, як часто зазначають, червоною бриґадою, але постачав республіканцям комуністичних добровільців.

Лише друга світова війна висунула Тіта з числа безіменних комуністичних бійців на помітне становище. Коли Гітлер окупував Юґославію, Тіто зорганізував »народній визвольний фронт«, що приховував спочатку свою революційну мету і своїми бойовими групами випередив роялістських партизанів генерала Михайловича.

Тіто виграв внутрішньо-політичну боротьбу ще за війни, і його призначення в лютому 1947 року на прем'єр-міністра було лише зовнішнім ствердженням комуністичного тріюмфу в Юґославії. Тіто, що має совєтське громадянство й одержав найвищий ранґ совєтської армії, здійснює плянову індустріялізацію Юґославії за російським зразком і зміцнює вже занадто »тісні« стосунки між обома країнами.

ЧОТИРИ ЕВРОПЕЙСЬКИХ ПОЛІТИКИ

(Продовження)

Ця енерґійна, жадібна до насолод людина, що любить добре попоїстий випити і приховує свою хитрість під маскою веселої життерадісности, грає одну з головних ролей у російській европейській політиці.

Більш інтелектуальну природу має болгарський прем'єр-міністр **Дімітров** — генеральний секретар Комінтерну на протязі багатьох років. У теперішній міжнародній політиці комунізму він не менш важлива фігура, ніж маршал Тіто. Як голова комуністичної балканської директорії, він керує діями проти Греції.

Дімітров,що на десять років старший від Тіта, став одним з основоположників болгарської комуністичної партії. Він також утік до Москви після тривалої внутрішньо-політичної боротьби. Тут почалася його кар'єра комінтернівця, відзначена численними закордонними подорожами. Він замішаний у процесі підпалу німецького райхстаґу в 1933 році. У судовій процедурі він виявив найвидатніші якості — холодну хоробрість і аґресивні діялектичні здібності. Виправдання на цьому процесі не принесло б йому жадної користи, коли б Совєтський Союз не надав йому російського громадянства й не вимагав його видати. З 1935 року Дімітров стає генеральним секретарем комінтерну аж до дня його ліквідації. В 1944 році Дімітров повертається до Болгарії, де очолює боротьбу комуністів з їх коаліційними супротивниками в урядах »фронту батьківщини«, що закінчилася 1946 року повною перемогою комуністів і приходом Дімітрова до влади.

Як переможеній країні, Болгарії довелось поводитися з США й Великобрітанією обережніше, ніж Юґославії. Лише маючи в кишені мирну угоду, Дімітров, що раніш прикидався поміркованим політиком, скинув із себе маску. Почалось неприховане переслідування політичних супротивників. Болгарське господарство повністю совєтизоване. За основу зовнішньої політики країни відкрито проголошена орієнтація на Совєтський Союз.

Поміркований політик і блискучий організатор Дімітров сконцентрував у своїх руках усі ключеві позиції влади. По всіх болгарських містах піднімаються до неба велетенські збудовані йому монументи.

РОСІЯ І НІМЕЧЧИНА

(Закінчення із стор. 3)

німецьких націоналістів, що були попередниками Гітлера. 8. вересня 1923 року головний політичний публіцист Кремля Карл Радек з пошаною писав про Шляґетера-німецького націоналіста, що його стратили французи в Рурі. Він нагадував німцям їх минулу національну велич, наводив ім'я Гнайзенав і заявляв, що »обов'язком німецької революції буде озброїти німецький нарід« — що Гітлер і почав робити через десять років після цього.

В середині двадцятих років між німецькою армією (»райхсвером«) і червоною армією була складена угода. Німецькі фірми будували на Волзі виробні отруйних газів. Росія посилала до Німеччини артилерійську муніцію (умови угоди були опубліковані в англійській газеті »Манчестер Ґардіан« восени 1926 року).

Як тепер, так і тоді Кремль постійно атакував другий інтернаціонал — особливо німецьку соціял-демократичну та брітанську лейбористську партію. Він називав їх »реакціонерами«, »зрадниками«, »соціял-фашистами« і т. д. Як тепер, так і тоді Кремль обвинувачував західні держави в підготові »імперіялістичної війни«. Лише Росія була »охоронцем світового миру.«

На початку тридцятих років Сталін дав інтерв'ю Емілеві Людвіґові. Він згадав Сполучені Штати в дружніх виразах, але додав: »Якщо ми симпатизуємо комусь як нації або більшости нації — це німцям. Наші дружні почуття до Америки не можна порівняти з нашою симпатією до німців.« Еміль Людвіґ був трохи заскочений і зауважив, що німці надають переваги порядкові, а не свободі. Сталін заперечив це, вказавши без жодного слова на німецьку революцію, що перемогла під проводом фюрера. (Еміль Людвіґ: »Фюрери Европи« видана в 1939 році).

Коли німецька революція прийняла антиросійську форму, Кремль був стурбований і змінив свою тактику, але в серпні 1939 року знов була підписана угода між Німеччиною й Росією. В промові 31. серпня 1939 року Молотов заявив, що загроза німецько-російської війни усунута і що різниця політичних систем в обох країнах не перешкоджає мирові; 31. жовтня він заявив, що Німеччина »прагне миру«, тоді як Великобрітанія й Франція »чинять опір політиці миру«, що »ідеологічні війни« — це лише »пережиток старих часів«, що »вести таку війну, як війну для знищення гітлеризму, не лише немає сенсу, але просто злочин«, що ця війна »імперіялістична« і що Росія »політично підтримує Німеччину в її зусиллях установити мир«. Він сказав: »ми завжди вважали, що міцна Німеччина — це неодмінна умова тривалого миру в Европі«, і висловився проти брітанської бльокади Німеччини.

1. серпня 1940 року Молотов заявив, що »дружні стосунки між Совєтським Союзом і Німеччиною побудовані на фундаментальних інтересах обох держав«. Повні тексти цих промов можна знайти в книжці »Совєтська Мирна Політика« (видана 1941 року).

На початку 1941 року брітанський уряд попередив Совєтський Союз про неминучість німецького нападу. Совєтський Союз не повірив. Німеччина напала, і він мусив битися за своє існування в союзі з Заходом. Але коли крайність німецької загрози була переборена, Росія мобілізувала Комінтерн у червні 1943 року. Щоб приховати справжню мету, цю мобілізацію офіційно назвали »скасуванням«. Уживши Комінтерн для свого проникнення й інфільтрації, Росія за допомогою міцної дипломатії стала господарем східньої й центральної Европи, забезпечила собі вплив у Німеччині і стала спроможна поступово повести свою стару німецьку політику.

Сьогодні Росія знов вважає міцну Німеччину конечною для »миру в Европі«, і знов західні держави »ворожі до Німеччини« й »підготовляють імперіялістичний напад« на Совєтський Союз. Звичайно, Німеччина не мусить бути »міцною« в такому сенсі, якою була до війни. Вона має бути »міцною« як союзник-васаль Росії. Розкладаючи Францію, Італію, Грецію, Росія сприяє об'єднанню Німеччини. Об'єднана й націоналістична Німеччина має стати для Росії головним засобом усунення Великобрітанії й Сполучених Штатів з Европи. Вона буде панувати над Европою під Контролею Росії — а справжнім паном хоче бути російський большевизм.

Т. Т.

Промені і нюх

На щорічній осінній сесеї американської Національної Академії Наук у Вашінґтоні розглядали питання космічних і »осмічних променів« (нова назва для механізму нюху).

Космічні промені. З початку сторіччя науковці спостерігали дію потужних променів невідомого походження. Досліди з бальонами довели, що ці промені досягають землі з міжзоряних просторів. Науковці зробили припущення, що вони йдуть із дуже віддалених зірок або з просторів між зірками.

Минулого тижня гарвардський астроном Доналд Менцел і його радіо-експерт Вінфілд Салісбері висловились за їх більш льокальне походження — лише з віддалі кількох мільйонів миль.

Ці науковці ставили приймач на довгі радіохвилі, що йшли від сонця із теплом і світлом. Такі радіохвилі дуже відрізняються від космічних променів. Але гарвардські вчені вважають, що соняшні радіохвилі можуть викликати електромагнетний поштовх, що порушує рух атомів або їх фрагментів, які літають у просторі на віддалі кількох мільйонів миль від Землі. Швидкість цих атомів збільшується доти, поки вони не стають здатними розщеплювати інші атоми й створювати зливу швидко-рухливих часток, що їх спостерігають у земній атмосфері й називають космічними променями.

Якщо ця теорія справдиться, це значитиме, що розщеплюючи атоми з допомогою електричного поля високої частотности й прискорюючи рух атомових часток, науковці несвідомо вживали методу самої природи для ґенерації наймогутніших променів. Крім того, згідно з новою теорією, космічні промені зовсім не космічні, — це лише місцевий феномен соняшної системи.

Осмічні промені. Два науковці — Валтер Майлз і Бек, вважають, що знайшли фізичну причину, чому рожа пахне так, а не інакше, не так, як гарденія, наприклад. Все залежить від довжини хвилі радійованого тепла.

Бек і Майлз випробовували цю ідею спочатку на тарганах, на цих добрих об'єктах для осмічних (нюхових) дослідів, бо їх органи нюху являють собою зовнішні антени. Саме слово »антена« перенесене до радіотермінології з науки про комашню в наслідок аналогічного зовнішнього вигляду. Здається, антена комахи дійсно радіює енерґію подібно до радіовисильні, щоб визначити місце розташування джерела запаху. Коли гвоздична олія була близько до тарганів, але не достатньо близько для фізичного контакту, комаха жваво рухала своїми антенами в напрямі до джерела запаху.

В експериментах з бджолами на один бік пластичної панелі були посаджені бджоли, на другий накладено мед. Коли панеля пропускала теплові промені певної довжини хвиль, бджоли роїлися по ній; коли панелю замінили іншою, непроникною для теплових променів, бджоли залишались байдужими.

Науковці роблять висновок, що бджоли і, можливо, люди мають нюх у наслідок радіяції тепла хвилями певної довжини. Коли є газ, що може абсорбувати хвилі певної довжини, орган нюху радіює більше цього роду тепла. Це спричинає місцеве охолодження, що його мозок інтерпретує як той чи той запах.

Бек і Майлз, що продовжують тепер свої досліди над людьми, вірять, що незабаром зможуть скласти »спектр« нюху, де кожний запах буде відмічений хвилею відповідної довжини.

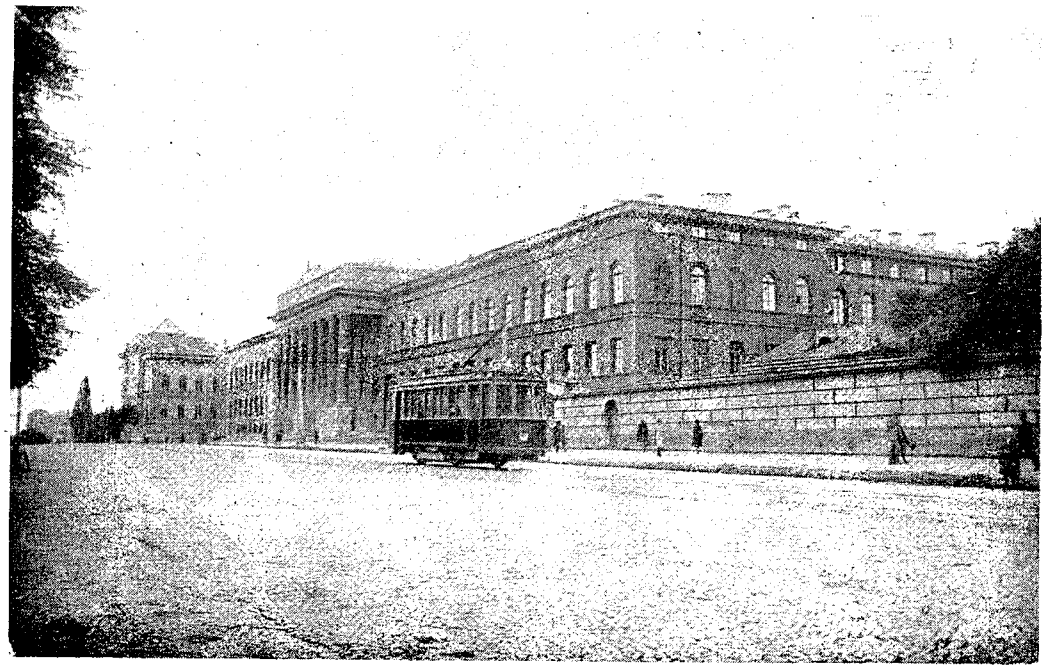

Київський Університет

Юрій Шерех

Три портрети — пів почуття

Здається, відступаючи, німці спалили головний будинок Київського Університету. Життя споруди Беретті, що тривало коло сторіччя, скінчилося.

Тепер, наче некрологом, у нашій літературі з'явилися два мистецькою рукою виконані портрети цього будинка. Портретист-майстер малює не тільки і не стільки зверхню подобу свого моделю, як його вдачу, його середовий зміст. Більше: стара істина — портрет змальовує не тільки того, хто зображений, а й того, хто зображував. Це відрізняє творця від ремісника, байдужого виконавця замовлень. Портрет будинка — це теж не виміри його висоти й прострілу вікон, а передусім його психологічна, історично-психологічна характеристика. Схоплення його внутрішньої суті. І мимовільне відтворення якихось рисок самого портретиста.

Два портрети-некрологи будинка Київського Університету виконані різною манерою: один — симетричними в усій своїй здибленості октавами, широким розгоном епічного вірша; другий — короткими фразами нібито гранично конкретньої й чіткої, а в дійсності — непрозоро-абстрактної прози. Перший портрет належить перу Тодося Осьмачки, і читач знайде його в 205—209 октавах Осьмаччиного »Поета«. Другий епізод — у блискучих спогадах В. Домонтовича про Мик. Зерова »Болотяна Люкроза« (»Календар-альманах на 1948 р.« Авґсбург-Мюнхен).

Написані в різних манерах і високо майстерно, портрети університетського будинка вже через це заслуговували б на увагу. З погляду, сказати б, суто літературного. Але ще цікавіше в них інше: їх виконали люди різного психологічного складу; виконали, безумовно, цілком незалежно один від одного. І все таки: в своїх істотних рисах два портрети, два образи збігаються. В цьому не було б нічого дивного, якби це були фотографічні знятки. Але це п с и х о л о г і ч н і портрети.

Обидва автори починають з кольору і монументальности споруди. Осьмачка пише про важкість її і про густу червону фарбу. У Домонтовича вже перша фраза: »Червоний будинок охопив великий простір« — і далі, вірний своїй манері безперервного уточнення-націляння в найістотніше — він говорить про довжелезність, про т е м н о-червоний колір, про пишність суворої нерухомости, щоб закінчити уточненнями вже остаточними: червоний колір визначається як ц е г л я н о к р и в а в и й, а велич і масивність споруди вивершується тим відчуттям холоду у своєї немічности, що його мусіла відчувати кожна людина перед дубовими масивними дверима університету. Методи різні: Домонтович поступово, ніби осою кружляючи, підводить від ширших вражень до останнього, найточнішого формулювання. Він іде обережно, ніби навпомацки, навшпиньки, але він іде своїм маршрутом уповнено й несхибно. Осьмачка сприймає враження зразу і зразу, вклавши в нього найбільшу силу пристрасти й виразности, перекидає його на читача. Але саме враження від будинка Університету в них однакове.

Вони заходять тепер до середини. І знову — відмінність методи оформлення, але однаковість враження. Осьмачка пише про

кручені вузенькі коридори
і стіни в них у метер завтовшки;
і помуровані цеглові нори
у вземлища і кам'яні мішки...
і вікна в стінах, ніби домовини,
западені у камінь без людини.

Домонтович пише про щ і л и н и к о р и д о р і в і їх безмежність; про анфіляди величезних вікон; про звуження коридорів, що породжували своєю повторюваною незмірністю у його свідомості примари, примхливі привиди божевілля (у Осьмачки ці примари реалізовані в образі домовин, що чатують на людей!) . Домонтович скаржиться, що й досі він »страждає від снів, які примушують його блукати по цих кам'яних щілинах«.

Домонтович додає ще про вічну замкненість заґратованих воріт Університету, про незмінну закритість дверей до авдиторій, дверей, що »зберігали мовчання схованої за ними тайни«. Осьмачка реалізує це в образ подібности авдиторій до с т р а ш н о г о К о л і з е ю і теж підкреслює, що від жадної лекції »луни не гули у брилах муру«.

Яка зловісність кольориту, яке відштовхування, яка ненависть, може з легким присмаком якогось постраху відчувається в цих портретах! Чому будинок Університету в столиці України може викликати такі почуття? Невже справа тільки в архітектурі, в тому, ніби Беретті був майстром будівництва зловісного й гнітючого?

Ні. Беретті тільки відбив у своїй архітектурі смак і вимоги свого замовця. Замовцем був Микола І. Замовцем була російська імперія. Це вона будувала у себе дома і в колоніях п а л а ц и й к а с а р н і. Касарняні палаци. Це вона скрізь і в архітектурі »оберігала спокій державного неруху«. Це вона визнала науку, але не на добро особи, а на те, щоб з д и с ц и п л і н у в а т и р о з у м і перетворити і науку, і сам розум на ф у н к ц і ю р е ж и м у. Осьмачка висловиться про це знову густіше, емоційніше. Він скаже про те, що тут будував і розпаношився с в я т и й ц е н т р а л і с т и ч н и й б р у д, що п а х н е ц в і л л ю Т а л е с а і Т о р и ч е р е з к у л ь т у р у р у с ь к у н а в п р о ш к и, будував, щоб н а в е р т а т и н а п о д и в б е з д у м н и х м а в п. Але хіба і тут суть не та сама?

Домонтович тільки згадав про вісім круглих колон порталю. Осьмачка уздрів у їхній стрункій гелленістичності бажання підкреслити прихований глум в тих, кого режим уважав за бездумних мавп або намагався на тих мавп перетворити. Ті колони лунали йому криком казок про Одіссею, але й це був тільки визивний глум. Манера подавати образ — Осьмаччина, але внутрішній зміст міг би бути і в Домонтовича.

Далі ми знайомимося з людьми з Університету: професорами і студентством. Професори: люди казенщини, унятої в форми науки. Є серед них красномовці і словомили (будліякі сивоволосі метри); є ті, хто живе мірянням стріл і харалужних половецьких мечів, радий, що хвалити Бога, радіюси правди й вічности вимірові не піддаються. Вони не знають свободи, надхнення і свободи надхнення. »Учені обмежувалися тим, що розшукували по архівах і приватних збірках незнані документи, публікували неопубліковані листи, сперечались щодо дати народження письменника, розшифровували ініціяли присвятних написів у поезіях«. Існувала форма, а не суть, буква, а не зміст, подробиці, а не системи.

Студенти! Ті, хто втягався в бездушність наукової муштри, гинули під її надсильними тягаром. Домонтович показує, як висмоктав живущі соки з Отроковського, талановитого поета і літературознавця, кошмар- університет. Сильніші й талановитіші кидали університет. Так зробив Микола Зеров. Так зробив герой Осьмаччиного твору Свирид Чичка. Правда, перший усе таки прослухав увесь курс, а другий дослухати його не схотів. Але правда й те, що Зеров був в університеті в »стабільні« часи ще Миколаївської Росії, а Свирид — тоді, коли саме запах

Леонід ПОЛТАВА

У ГОТЕЛІ »ЕВРОПА«

Вікно забите. Просто в сад
Вікно незрячими очима
Задивлене. — Назад, назад —
До всіх календарів плечима;
Туди, в давно минулі дні,
До льоху з пивом, до орґану,
До спокою на сивім дні
Сплісняявілого океану!

Тут ми замешкаєм. Зима
Гуляє по доріжках саду
Нахмурено... Дарма, дарма,
На світі інші є принади! —
І вже летять лещата в сніг,
І сонце б'є в похмурі стіни. —
Розкрить вікно. Спинити біг
Моєї рідної руїни!

О, руки, мужні й молоді,
Що твердо в молот уп'ялися!
Байдуже, кельнере! Радій,
Сумуй чи плач, чи веселися, —
В широкім прорізі вікна
Ми стали, зрячі і веселі,
Надпити
свіжого
вина
В спорохнявілому готелі!

10. XII. 1947

руської культури з'єднався з іншими запахами в зовсім нестерпний букет — у часи большевицької імперії.

Поза цією відмінністю — однакове в принципі ставлення до будинка зовні і в середині, до професорів і студентства. Відчуття чужости, ворожости, накинености, непотрібности і навіть шкідливости. Кошмарне видиво кровосмока, що не знаття сіє, не виховує і не підносить, а в багно затоптує, глузуючи спотворює, спустошує.

Домонтович показує, що поети початку нашого сторіччя не кінчали університету: Вороний, Чупринка, Самійленко, Філянський, Олесь, Коцюбинський. Цей список можна продовжити назад, у XIX сторіччя. Університету не проходили ні Шевченко, ні Кониський, ні Нечуй-Левицький, ні Мирний, ні Кропивницький, ні Тобілевич, ні Грінченко, ні Леся Українка. П. Куліш не докінчив університету, а Драгоманов був усунений з нього. Житецький викладав у Києві в гімназії, але двері університету не були відкриті для нього. Вони лишилися зачиненими і для Михальчука. Не був дружнім Київський Університет і для Михайла Грушевського.

Чи треба говорити про часи підсовєтські? Скількох українців Київський Університет привів до Печори, Соловків або Таймиру? Скількох поставив під кулю? Це підрахує колись статистика. Але жадна статистика не підрахує ніколи, скільком молодим українцям Київський Університет скалічив душу і перетворив їх навіки на покручів і покидьків, на дядьків отечества чужого, і скількох талановитих і може навіть геніяльних одиниць він позбавив змоги віддатися справжній, живій науці.

Так стає зрозумілою відчуженість, ненависть і глухий страх, що визначають кольорит портретів Університету в Осьмачки і Домонтовича. І стає зрозумілою третя характеристика, шкіц третього портрету, написаний давніше Юрієм Кленом у »Проклятих роках«:

Як прикрашали чорні ґрона дір
Оту струнку червону колонаду,
Той альме матріс царственний ампір!

Коли я вперше читав »Прокляті роки«, мені було незрозуміло: чому діри від куль прикрашали будинок Університету? Невже можуть подобатися сліди руїни і смерти? Але в світі описів Домонтовича і Осьмачки ледве розкритий натяк Юрія Клена стає зрозумілим. Чорні ґрона дір знаменували наступ на фортецю чужої духовости, на Кодак імперського розкладового духу в серці України.

Саме через це слідом за згадкою про прикраси — нові, смертоносно-прекрасні прикраси старої споруди — йшов опис інших решток старої імперії — убивці, злодія та естета:

І в пустку Миколаївського саду
Збирались слухати музику зір
Між сивих хмар махорочного чаду
Стрункий убивця, злодій та естет,
І вірш модерний там читав поет,

— а далі образ завершувався зневажливим описом поваленого пам'ятника тому, хто такий Університет замислив і збудував — Миколі І:

Високий цар в застебнутім мундирі,
Чиїм ім'ям наречено бульвар
(Що декабристам виніс грізний вирік),
Зслизнув з підніжжя вниз, і бруду шар
Укрив його; вже місяців з чотири
Валявся там і лічив кроки пар.
Відпалу голову котили діти
І в царський тулуб лазили смітити.

Від того часу дещо змінилося: на місці Миколи І проти Університету зависочів Шевченко в якомусь чудернацькому фрачку; самому Університетові дано ім'я Т. Шевченка. А в суті? В суті потворнішою і глибшою стала розкладова роля Університету. Якщо давніше він отруював наукою і псевдонаукою, то тепер ті канали, якими вливається отрута, незмірно побільшились — і звуться вони комсомол, і партія, і профком, і студентські газети — і всяке інше сексотство, приховане й неприховане.

Але будьмо тепер послідовні: чи не означає законна ненависть до такого Університету, що ми мусимо бути байдужими до його знищення? Некролог перетворити на прокляття?

Згадаймо, як до царя Соломона принесли дитину, за яку сперечалися дві жінки, і кожна вимагала віддати дитину їй, бо, мовляв, саме вона і тільки вона — справжня мати. І згадаймо, як, коли Соломон наказав розрубати навпіл дитину, справжня мати зреклася своїх прав, аби тільки дитина лишилася жива. І як тоді їй віддано дитину.

Чужі жінки — з півночі чи з заходу — можуть твердити, що Університет у Києві — їхня дитина. В рішучу мить вони, звичайно, готові заради своїх принципів чи вигід дати знищити дитя. І з цього ми впізнаємо: вони чужі. Справжня, рідна мати не допустить до цього.

Дарма, що Університет виник у Києві з наказу Миколи І. Дарма ,що творець надав йому зовнішніх і внутрішніх рис свого режиму. Дарма, що він гнав з університету все питоме, українське. З його катедр усе таки говорив Максимович. І В. Антонович. І Микола Зеров. І ще багато хто.

І тут вразливе місце тих трьох портретів, що їх нам дала наша література на еміґрації*). Невже тільки зректися й покинути треба цей університет, обтрусивши порох зі стіп своїх? Невже тільки на проклін і ненависть заслуговує він? І це питання — воно стосується не тільки Університету. Воно стосується всіх тих здобутків духу, що їх мав і має український народ під чужою зверхністю в чужих кайданах, у мертвих лещатах ворожих систем. Шевченко висловив це в своєму образі »нашої — не своєї землі«. Леся Українка зформулювала суть почуття до »нашого — не свого«: »Тільки той ненависти не знає, хто цілий вік нікого не любив.« Цю формулу можна й перевернути: не знає любови той, хто ніколи не ненавидів. Це дві грані одного почуття.

Домонтович відчув це. На прикладі Миколи Зерова, на прикладі »п'ятірного ґрона« він показує, що можна було нести в фортечні мури і в страшні коридори Київського Університету новий зміст, в науку вносити надхнення, в чуже — своє. Ця незаперечна велика правда — одна з великих заслуг наших »неоклясиків«. Так Домонтович натякнув на можливість не тільки ненависти до Університету. Одначе в самому описі — портреті будинку ми цих ноток не відчуваємо. Там Університет — тільки чужий. Невже жадний куточок в Університеті ні одному з наших трьох провідних письменників не нагадав нічого свого? Невже ні одна з колізеєподібних авдиторій, ні один з коридорів-щілин не збуджує жадної своєї, української нотки? Невже про цього мертвого — в некролозі йому — не можна сказати так таки нічого доброго? Невже порушуючи принцип de mortius aut bene, aut nihil, цей некролог має бути анатемою? Ні. Спасибі за ненависть. Велика ненависть — наше право і наш обов'язок. Але це — половина почуття.

Майстерні портрети Київського Університету — будемо вірити в це — недомальовані. На них мусить бути покладено ще кілька бліків. Зовсім не багато. Але істотних. Не маємо права зректися нашого — не нашого Університету. Навіть небіжчика. Навіть зруйнованого, спаленого. Не маємо права роз'єднати двоєдине почуття: ненависти-любови.

---

*) Це звичайно, не докір трьом авторам. Кожний з них писав портрет Університету не як самоціль, а в творі іншого задуму, і образ Університету скоряв потребам саме цього загального задуму. Ми розглядаємо тут ці портрети в штучній ізоляції.

ЦІКАВІ ФАКТИ

Біда з закоханими!

Міністерство пошт в Англії мало чималий клопіт із закоханими парами, що виявляли своє кохання в телефонічних розмовах, провадячи їх цілими годинами. Зайняті любовними розмовами телефонічні лінії не могли бути використані для інших, важливіших цілей. Міністерство мусіло взяти нових працівників, що мали завдання обслуговувати це обтяження телефонічних сполучень. Має бути влаштований також спеціяльний апарат, що автоматично буде вилучати кожну таку розмову через 10 хвилин.

Абсолютна виключність

В Індії існує релігійна секта т. зв. парсів. З походження — це перси, що забрели сюди, коли араби завоювали їхню батьківщину. Живуть ці перси в Індії вже понад 1000 років, але своєї мови не забули і розмовляють тільки по-своєму (не те, що українці).

Секта визнає релігію Заратустри. Членом цієї секти не можна стати ні з переконання, ні за свої впливи чи багатство. Треба народитись членом секти, щоб стати визнавцем релігії Заратустри.

Такі тверді постанови прийняли вони, опинившись серед чужого середовища й запобігаючи винародовленню й асиміляції. Майже 500 років тому стався вийняток, коли до секти прийняли людину, що походила від батька перса, але мати була француженка. Ця подія викликала була величезне обурення в секті й спричинила нові загострення в релігійних приписах.

Ця секта дуже здисциплінована, визначається високою культурою й багатством і користується з великої пошани.

Радіо-читачі в майбутньому

Уже тепер існують в США апарати, що в них досить натиснути ґудзик, щоб дістати звідти найсвіжішу газету. Число американських »радіо-пересильних станцій-газет« буде постійно збільшуватися, і радіо-слухачі (власне: радіо-читачі) матимуть свої гумористичні чи ілюстровані журнали незалежно від пошти й продавців газет. Ці апарати називаються »Факс«.

Технічний процес факс-часопису подібний до радіо-телевізії. Газету пересилають на особливий папір, зрульований у радіоприймачі. У цьому новому винаході дехто вбачає присмерк для друкованої преси, принаймні для інформативної.

Чоботи для собак

Мабудь, не багато людей знає, що й собаки ходять у чоботях... Правда — це не в нас, тільки на Лябрадорі, де собаки, як засіб зв'язку, запряжені в сани, часто за один день мусять перебігти багато кілометрів по льоду. Без відповідної охорони ніг марна була б їхня служба. Тому для них придумано своєрідні чоботи із шкіри тюленів.

Виробництво чобіт для собак стало важливим промислом на Лябрадорі.

Дивні звичаї

У деяких областях Канади є звичай, що кожний може ввійти до чужого дому й попрохати склянку молока й шматок хліба.

В Сирії й Палестині на гробах визначних арабів ставлять чашку з кавою як символ гостинности померлого.

Загалом усюди на сході кава для гостей вважається за символ гостинности.

ОГОЛОШЕННЯ

Видавництво має на складі журнали »ПУ-ГУ«, починаючи з числа першого й до останнього і на ЗАМОВЛЕННЯ може висилати журнал цілим комплектом або окремі числа за післяплатою.

Замовлення висилати на адресу Видавництва.

Адміністрація

Степан Любомирський

Між славою і смертю

СЕНСАЦІЙНИЙ РОМАН

ЗМІСТ ПОПЕРЕДНЬОГО: У Москві відбувся таємничий вибух надзвичайної сили. Наталя Києнко, легко поранена, спішить додому з пошкодженої вибухом будівлі. Незнайомий повідомляє її про смерть батька, професора-атомознавця. Тим часом у поїзді, що прямує до совєтського кордону відбувається розмова між двома секретними аґентами. Старший з них, полковник Ленді, повчає молодшого, що їде з особливим завданням до Росії. На кордоні совєтський службовець звертає увагу на новоприбулого і повідомляє кого треба про його приїзд... Тим часом в Москві, в руїнах розбитого жахливим вибухом будинка, конає роздавлений уламками невідомий. Повідомивши Наталю про смерть батька, доктор Жарина, асистент професора Скит-Київського замислено повертається додому. Міркує над мотивами професорового вчинку. Йому, людині чистої науки, важко розібратися в ситуації. Та несподівана візита службовців НКГБ кладе край міркуванням. На руїнах Атомового Інституту, куди привезли доктора Жарину, він зустрічає ряд високих урядовців на чолі з міністром. Без передмов міністр кладе на доктора відповідальність за відбудову Інституту. А у Брітанській амбасаді іронічно розмовляє з аташе молодий аґент Борбенко.

4. продовження.

— Смішно. Ви думаєте, що атомові бомби продукується так, як губні помадки?

— Ні, і навіть так їх не вживається — іронічно всміхнувся молодий чоловік. — Але ніхто не заборонить Совєтам випродукувати тисячу таких бомб протягом одного місяця, тоді коли Америка може в той же час зробити їх десять тисяч.

— Самі потвержуєте здогад, що нам і не треба дуже боятись Совєтів...

— Навпаки. Америка не кине жодної з своїх бомб без причини, а СССР може це зробити. Доля світу його лиш настільки ціковить, наскільки він може поширити в ньому впливи й панування. Зрештою, ексцеленціє, про них не мені з вами говорити.

— Мені треба кінчати нашу розмову, пане Борбенко. Будь ласка перегляньте собі копію мого звіту до Лондону, дістанете її в секретаріяті, якщо покличетесь на мене. Більше нічого не можу вам сказати. Атомовий Інститут не являє собою нічого надзвичайного. Катастрофа в стейті Тексас забрала багато більше жертв, як вибух Атомового Інституту і...

— Чи це вас не непокоїть?

— Що саме?

Розвідник не переставав іронізувати своїми устами. Слова виходили в нього на світ, немов наповнені цинізмом щодо високого урядовця брітанського посольства.

— Вибух Атомового Інституту забрав підозріло мало жертв.

Аташе слухав з ростучою увагою, але не його обличчі малювався впертий скептицизм.

— Звідкіля ви це знаєте?

— Від одного з працівників.

— Це може бути звичайний збіг обставин. Не забувайте, що вибух стався в суботу, а субота може бути звичайним днем відпочинку, зокрема в другій половині дня...

— Може бути, ексцеленціє, але не була. В кожному разі вибух в Атомовому Інституті для мене не зовсім така проста річ. Там сталося щось, чого я ще не можу розгадати, але я надіюсь, що мені вдасться відкрити всі подробиці, зв'язані з ним.

Молодий аґент з Лондону піднявся без слова. Але в цей мент відчинилися двері кабінету, і ввійшла струнка висока білявка, здалеку вітаючись з аташе усміхом та витягненою рукою.

— Татку, можеш мене поздоровити з вибором нового товариства. Консул був чарівний! Я ніколи не сподівалася почути стільки цікавих історій про Китай, що сьогодні... ах, перепрошую, у тебе гості... — блакитні очі вп'ялися в обличчя молодого чоловіка.

Ексцеленція помітно скривився. В його уяві гість повинен уже був зникнути за дверима. Але гість стояв на місці, упертий, як укопаний ставп. Стояв і ждав, не знати чого. Коли молода дама звернула на нього увагу, вклонився глибоко і знов випростався на ввесь зріст. Тепер уже ексцеленція почував немилий обов'язок знайомити дочку з аґентом політичної розвідки.

— Пан поручник... Борбенко. Моя дочка.

Панна Єлисавета не зраджувала найменшої охоти коротким прощанням позбутись товариства молодого чоловіка: навпаки, її очі уважно й довго спочили на ньому всупереч виразному невдоволенню батька. Аташе заговорив щось на звичайну тему і, врешті, на його запрошення дочка й аґент ще раз зайняли місця. Ясноволоса й струнка англійка наявно бажала, щоб її оточення поділяло її добрий настрій.

Борбенко запримітив, що вона належала до майже чистого нордійського типу і зокрема її очі сяяли холодним світлом далекої півночі. Вона була цікава. Це ствердження зробив він для себе, потім заявив, що не випадає забирати панству так багато дорогого часу та що він сам має ще декілька важливих справ. Йому було дуже мило побувати в такому товаристві... і таке інше.

— Ви не відмовите запросити вас на скромну вечерю в четвер...?

Міс Єлизавета відчула і встигла опанувати відрух батькового спротиву. Борбенко запримітив його і ледве здержав усміх. Єлизавета зрозуміла, що ввесь чар її очей у цій хвилині натрапив на мур холоду чоловіка.

Борбенко був тепер собою. Тепер він почував себе на своїх водах. Перед ним було опановане ним оточення, і ця мала перемога викликала в нього хвилю доброго самопочуття. Та все таки він був і впертий.

— Справді... мені дуже мило почути це від вас, міс Нордсон. Та я посмію сумніватись, чи обов'язки дозволять мені скористати з вашого запрошення.

— Тим більше — підхопив швидко аташе, — що пан Борбенко має дуже багато праці у нас, Еллі; годі, щоб він найшов хоч хвилину вільного часу...

Сказав це так сумно, що Борбенко захотів зложити йому вислови співчуття, коли б не телефонічний гострий дзвоник.

Телефони просто дзвоником передають психічний стан людини або символічний зміст вістки. Вони вміють дзвонити сумовито, глухо, тупо й байдужно. Вони вміють дзвонити також нервово, нагло, несподівано, вперто й

Її очі виразно спочили на ньому.

настирливо. І так саме задзвонив цей алярмовий дзвоник. Мимоволі на апараті спинились очі Еллі й Борбенка. Аташе підняв слухавку.

— Що сталось . . . ? — стягнув брови. У нього виросли цілі фалди товщу над очима; розмова видно була неприємна. Обличчя аташе прибрало форму найвищого і разом із тим немилого зацікавлення й пильного наслухування. Раз хотів кинути якийсь запит, але змовчав, задержався з ним і вислухав до кінця.

Стихло. Аташе відклав рурку. Його гумор зник безслідно.

— Еллі, мусимо розпрощатись . . . я маю ще дещо полагодити.

Панна Еллі з ґрацією простягла Борбенкові руку на прощання.

— Надіюсь, що ви додержите свого запевнення . . . а покищо бажаю доброї ночі .Москва подобається вам . . . ?

— Москва має багато облич, міс Нордсон.

Вона глянула на нього синявою своїх зіниць, і Борбенкові довелось стиснути злегка її руку, відчуваючи, що вона зовсім не спішить вирвати її геть. Мимоволі дивився за нею, коли її ясна сукня зникла в дверях. Ледве помітний запах мішаних квітів повіяв за нею теплою атмосферою жіночої приявности.

Борбенко мовчки піддався проводові аташе. Велична будова посольства німіла пізніми вечірніми годинами.

У просторому вестибюлі ждав на них невисокий чоловік, що наблизившись, жертвував своє провідництво.

Аташе здивувався, коли чоловік спрямувався до підземелля.

— Чому капітан Рефрей перебуває в сейфах?

— Не знаю, ексцеленціє, — залунала відповідь.

Вузькими східцями всі зійшли вниз у тихе підземелля, вибите лінолеумом. Тут панувала важка тиша. Під час бомбових атак на Москву в цих пивницях урядувало все посольство. Перед одними з численних дверей провідник задержався і вклав ключ у замок.

Аташе здивувався ще більше.

— Що це за дотеп знов? — спитав неспокійно. — Чому капітан Рефрей наказав себе замкнути?!

Провідник не відповів нічого, відчинив тільки двері й указав рукою на безвіконний просторий сейф.

— Прошу.

У глибині вигідного приміщення одного з бомбосховищ стояв високий, стрункий капітан Рефрей у знищеному, цивільному одязі і, побачивши аташе, скрикнув зразу так, що аж стіни здригнулись.

— Прошу не підходити до мене, ексцеленціє!!

Аташе пристанув на місці, здивований до краю такою поведінкою. Негостинність Рефрея не мала приводу.

— Не розумію вас . . .

— Ексцеленціє, прошу мені пробачити, я не можу подати вам руки. Це загрожує важким пораненням або й гіршими наслідками.

— Не розумію, Рефреє, що з вами?

Капітан Рефрей пошукав опертя і найшов його на одній із залізних кас. При дотику його обличчя скривилося з болю, та він опанував себе настільки, щоб не скрикнути. Був блідий, немитий і смертельно змучений. Під очима мав глибокі, сині підкови.

— Ексцеленціє . . . я був під діянням експльозії радіоактивних елементів. Я був свідком вибуху . . . Атомового Інституту. Я один вийшов живий . . .

— Рефрей! — скрикнув аташе, — ви були в Інституті? І я про це ще нічого не знаю?! . . .

— Ексцеленціє, я хотів подати вам деякі цінні дані . . . Я за кілька годин помру . . . Я мав уже три вибухи блювотиння з кров'ю. Та я хочу скласти вам точний звіт . . . Я знаю, ось що . . .! Я бажав би балакати з вами сам-на-сам, ексцеленціє.

Аташе був схвильований. Голос Рефрея лунав понуро серед бетонових стін сейфу, а вигляд капітана показував, що йому справді не далеко до останніх хвилин.

— Капітане Рефрей, — заговорив нервово аташе. — Ви можете говорити спокійно, вас слухає окремо надісланий з Лондону поручник Борбенко . . . у цій самій ділянці, що й ви в ній працювали.

Рефрей щойно тоді зосередив зір на постаті Борбенка. Потім озвався:

— Ви матимете більше щастя, як я. Багато більше . . .

— Це ще не знати, — кинув глухо Борбенко.

— Що сталось? — стягнув брови аташе.

Рефрей не спускав з нього слізних очей.

— Я бачу це . . . Відчуваю. Бажаю вам того успіху, бо він нам усім потрібний . . . Ми маємо справу із страшним ворогом . . .

Аташе перебив, пригадавши собі щось.

— А цей ваш помічник . . . Кривенко?!

Капітан Рефрей здригнувся, похилив голову. Потім спокійно, як тільки міг, заговорив, неначе не до приявних у бомбосховищі, але кудись у простір.

— Він не живий, — залунало твердо. — Я приставив йому револьвер до скроні . . . Я дозволив собі надати Петрові Кривенкові він імени Уряду Його Королівської Милости ранґу капітана Армії Його Королівської Милости . . . користуючись окремим параґрафом про Секрет Сервіс . . . Я . . . хочу вже говорити . . . Ексцеленціє . . . я чую . . . що слабну . . . Боюсь, що не видержу вже довго . . .

Коли в просторі тих кількох метрів, що відокремлювали вкрай знервованого аташе від смертельно блідого Рефрея, стали падати важкі, повільні й виразні слова, на чоло Борбенка під їх впливом поволі виступила темна, понура тінь, що з цього моменту не залишала його вже довгий час . . .

VI.

Величний похід повільно посувався вулицями Москви. На самому переді численна оркестра грала жалобні марші, на зміну їй співав хор московської опери. Далі йшли довгі колони вінків від усіх установ та партійних органів гігантичної столиці. Довгі червоні, як кров, стрічки звисали з них аж до вогкого асфальту, а білі та жовті написи на них оголошували всім, хто хотів про це знати, що Москва ховає найбільшого вченого Совєтського Союзу, професора Михайла Скит-Київського.

— Росія може плакати. Має за чим . . . Але світ може тішитися. Має чого . . .!

Французький шарже д'афер, що заступав недужого посла, усміхнувся скупо, але щиро. В його очах засвітилась симпатія до арґентінського старшого ранґом товариша. Відколи генерал де Голь став головою Франції, французькі посли почули себе далеко певніше. Зокрема на тому гарячому терені . . .

Міліція здержувала коловий та піший рух на трасі похоронного походу. З усіх можливих позицій фотографи столичної преси знімали фраґменти походу. Грали фільмові апарати. Зокрема дипломатичний корпус був предметом зацікавлення у зв'язку з деяким помітним напруженням відносин між СССР та іншими державами світу. Делеґації окремих посольств колишніх союзних держав великої п'ятірки несли величезні вінки з написами рідними мовами. Робітники столичних фабрик ішли з мінами темними, як ніч. Хто хотів, міг вважати їх жалобними, а хто понурими, як кому вигідно.

Все це проходило перед парою гострих очей, що уважно приглядались до маси, не даючи зіницям ні на секунду спочинку.

Вже проходили робітничі делеґації. І тоді щойно в очах, що так швидко приглядались до походу, блимнуло вдоволення, і постать відліпилась від сірого муру кам'яниці. Поволі замішалась у колону серед різношерстного натовпу.

Геть-геть у полудень похід добився до державного кладовища. При його вході горіли два великі, смоляні вогні; сторожу держали частини морської фльоти СССР. До середини впущено тільки оркестру, хор, дипломатичний корпус та частину делеґацій з вінками. Туди протиснулась одна постать у чорному, за нею друга — з гострими очима.

Там на кладовищі, коли переграли окремо на похорони складену кантату, залунали палкі й рвучкі, повні революційного запалу промови, в них лунали нотки погрози проти тих, хто підніс руку на найбільшого вченого Совєтського Союзу, їхні міни зраджували тільки знудження довгими церемоніями. Представники уряду та партії мали стягнені чола й грізні, недобрі обличчя. Тут, перед ними ховали всю надію СССР, надію на рівне місце в світі, озброєному атомовою бомбою.

— Ексцеленціє . . . я чую . . . що слабну . . .

Під звуки похоронного гімну домовину забили у мурованому мавзолеї, окремо для цього збудованому; після цього повну годину тривало ще складання вінків перед мармуровою плитою з виритим та золотом налитим прізвищем професора. Врешті делеґації та гості стали поволі розпливатись у всіх напрямках; тільки одна чорна постать уперто залишалась на місці. Дехто оглядався вже на неї, але, знизуючи плечима, проходив далі.

Поволі вже варта збиралась робити перегляд та видалювати запізнених глядачів величного видовища.

Тоді пара гострих очей наблизилась до чорної постаті, і виразний голос залунав непохитно, як камінь.

— Звертаєте на себе увагу . . . товаришко Києнко.

На мить постать застигла. Дослівно застигла з несподіванки. Потім поволі глянула з-під серпанку туди, звідкіля лунав такий голос. Стрінула гострі колючки зіниць і наказовий погляд.

— Дозвольте за мною.

Холодні, спокійні риси і стягнені уста майоріли в сутінках. Лунав наказ чи прохання?

— Дозвольте за мною . . .!

— Я вас не знаю . . .

— Про це пізніше. Дозвольте!

Серпанок піднявся, щоб очі могли краще побачити небезпеку, що таким наказом наблизилась збоку. Що й хто це?

— Я вас не знаю зовсім . . .!

Наповнені ще слізьми великі дівочі очі дивились на цього чоловіка, непевні, чи з його боку загрожує небезпека, чи це тільки випадковий наказ.

— Наближається варта. Звертаєте на себе непотрібно увагу — заговорив лагідніше чоловік і зробив рух, якби хотів її взяти під руку. Та вона оминула його поміч і пішла вперед. Він поспішав за нею. Так вийшли поза браму кладовища, перейшли побіч варти й зникли у вулиці.

Там вона несподівано стала. Певно якесь рішення зродилось у неї.

(далі буде)

»Ніжне мистецтво«

Найприродніша зброя людини — це її члени, насамперед руки. Тому боротьба і бокс були в розквіті вже за клясичної доби. Звідси виникла загальна, »тотальна боротьба«, або »панкраціон« стародавньої Геллади, що тепер святкує своє відродження як американська вільна боротьба »catch as can catch« (хапай, як можеш).

В Японії ще задовго до нашої ери існував вид боротьби, подібний до французької, під назвою суомо. Її способи й церемоніял точно описано в пам'ятках японської клясичної поезії. Суомо був спочатку привілеєм японської шляхти, самураїв. За літописом 858 р після Р. Х., змагання в суомо навіть вирішували право на царський трон між двома синами. Але з часом суомо став народнім спортом; в народі появилися професійні борці — м'ясні колоси, туші, що їх з дитинства спеціяльно відбирали за велетенський зріст і вагу й спеціяльно тренували. Тоді самураї залишили »суомо« для забави »простого народу«, а самі виробили для себе складне мистецтво боротьби, що більше нагадувало фехтування і було спеціяльно припасоване для маленьких і легких японців — джіу-джітсу.

Що значить цей вираз? Джіу — слово китайського походження, значить приблизно: »м'який, лагідний і ніжний«, а джітсу — »мистецтво«, отже: »лагідне, ніжне мистецтво«. Така назва цього небезпечного способу боротьби свідчить про тонку іронію японців, але одночасно має й своє обґрунтовання, як це побачимо далі.

Про походження »ніжного мистецтва« існує десяток переказів; якщо їх звести в один, матимемо таку картину: більше 300 років тому молодий японський лікар Акіяма поїхав до Китаю, щоб вивчити медицину, бо китайці були тоді вчителями японців у багатьох галузях. Любов до пригод завела його в глиб країни, аж до Манджурії. Там він зазнайомився з прихильниками спеціяльного особливого виду боротьби-такуда. Це була справжня таємна секта; її члени заприсягалися під страхом найжорстокіших кар не видавати стороннім таємниці своїх способів. Акіямі вдалося вступити до цієї секти; він пройшов увесь довгий і суворий курс навчання. Повернувшись до свого рідного міста Наґасакі, він кілька років жив самітно, удосконалюючи систему такуда. Одного зимового дня він помітив, як міцний стовбур вишні зломився від ваги снігу, а тоненька лозинка згиналася, доки сніг не обсипався з неї, а тоді знов тордо випросталась. Ця картина зродила в лікаря надхненну думку: »Піддатися, щоб витрати!«

Це була година народження джіу-джітсу, що його спочатку самураї оголосили за монопольну власність. Вони тримали це дорогоцінне знання в цілковитій таємниці. Тільки самурай міг його вивчити, складаючи перед цим спеціяльну присягу. Але з часу приєднання Японії до західньої цивілізації та скасування старих февдальних привілеїв самураїв це таємне мистецтво стало приступним і для широких мас населення. Справжній переворот і піднесення настало на початку цього сторіччя, коли відомий державний діяч Шіґоро Кано реформував це мистецтво самозахисту. Він виключив найнебезпечніші, шкідливі для здоров'я затиски, заборонив удари ребром долоні, що іноді вбивають на смерть (славнозвісні »6 смертельних ударів джіу-джітсу«), переніс центр ваги на духові якості: присутність духа, швидкість реакції та крижано-спокійна витривалість. Цей реформований спосіб він назвав юдо, тобто лицарський спосіб боротьби. У цьому юдо вправляються $^{9}/_{10}$ усіх японців. Але джіу-джітсу — це засіб самозахисту у випадку серйозного нападу, тим часом юдо звичайний спорт для розваги. Правда, дуже своєрідний спорт. Відомий дослідник Японії Лефкадіо Герн назвав його таємницею японської душі. Юдо розвиває гармонійно все тіло, а не тільки окремі члени, до того розвиває не в розумінні грубої фізичної сили, а елястичности, спритности, швидкости реакції. Бо суть його якраз у тому й полягає, що слабіший перемагає сильнішого його власною силою! І той тим швидше зазнає повної поразки, що більший спротив чинить він своєю фізичною силою. Отже: »Піддатися, щоб перемогти«.

Ще й сьогодні юдо часто вважають лише за систему трюків. Це помилка. Воно спирається на точне знання людської анатомії й фізіології. Воно вивчає, поперше, різні місця на тілі, що болять уже при »ніжному« тискові; що на них нерви лежать відкрито, не прикриті шаром м'язів або товщу. Кожний добре знає почуття »стріляння«, коли вдаришся ліктем об стіл. Крім цієї »музичної кістки«, такі понадчутливі місця існують на внутрішній стороні верхньої частини руки коло ліктя, на ногах, приблизно на 10 см. вище коліна, потім пульсові жили на руках, вилиці коло вуха, ямка за вухом і інші »милі« точки. Крім того, винайдено багато розумних і чинних способів на засаді важеля. З допомогою цих способів, зрозуміло, блискавично виконаних, можна викликати навіть у геркулесових руках чи ногах нестерпне відчуття болю, що буде тим сильніше, чим більший опір чинить цей велетень. Існують також способи, що ними можна найсильнішого атлета так грюкнути об землю, що він не відразу підійметься. В цьому суть юдо (і ще більш джіу-джітсу у випадку захисту проти серйозного нападу): піддатися, спричинити біль, що проти нього не допоможе жодна сила, блискавично виконувати відповідний спосіб — усе це на засаді максимальної економії сил.

На заході багато разів пробували практикувати мішану боротьбу між юдо, з одного боку, та боксом чи французькою боротьбою, з другого. Вважають, що при однаковій майстерності з обох боків прихильник юдо

Несподіванки статевого життя

Ще ніколи суспільство не мало такої наукової несподіванки. Психіятри, психологи, соціологи й звичайні лікарі давно звикли до теорії, що примітивний статевий побуд і поведінку ушляхетнює цивілізація. На підставі інтерв'ю з 12000 чоловіків і жінок доведено, що сьогоднішні американські статеві звички стоять на рівні найнижчих приматів.

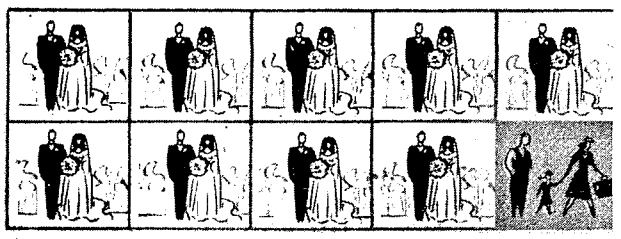

Прогрес розлук у США. 1915 р.: одна на 10 шлюбів...

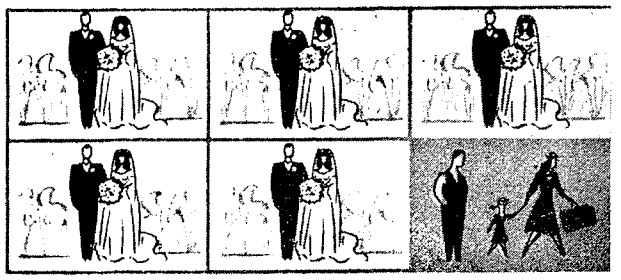

1930 р.: одна на 6 шлюбів...

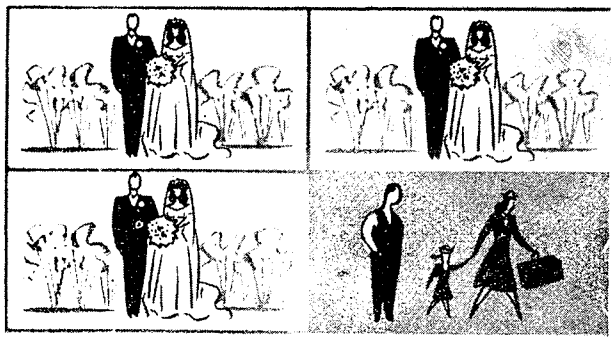

1945 р.: одна на 4 шлюби...

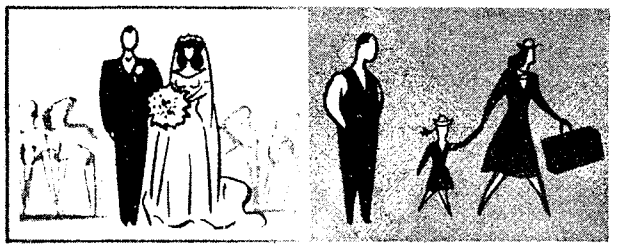

А 1960 року напевне: одна на два шлюби...

Цей огляд буде закінчений через 20 років, коли ним охоплять 100.000 осіб. Покищо американський тижневик »Ньюзвік« подає деякі сенсаційні наслідки цієї праці, »що творить добу«.

Найбільше вражає безодня між поведінкою людини й законами. Американська мораль і статеві закони походять від гебрейського Талмуду з його суворими »ти не смієш!«. Статеві табу (заборони) увійшли в англійські закони за часів пуритан і перенесені звідти до Америки.

Як свідчать досліди д-ра Кензі, 85% населення США порушують ці закони і могли б бути притягнуті до відповідальности, коли б їх вчинки стали відомі!

Подаємо кілька прикладів.

В США статеве життя для неодружених чоловіків заборонене, але 95% американських чоловіків до 15 років мають уже статевий досвід. Жіноцтво досягає цього відсотка лише 29 років.

Всупереч загальному припущенню, що розквіт статевого життя чоловіків припадає на тридцяті й сорокові роки, д-р Кензі констатує найбільшу статеву здібність і діяльність з 18 років.

Майже 99% чоловіків мають реґулярні статеві зносини з юнацтва до 45 років. Жіноча статева діяльність знає перерви на місяці й роки.

Маючи більше волі, пересічно чоловік має 1000 статевих стосунків до одруження. Жінка пересічно не має жодного. Це робить взаємне пристосування обох статей важким, особливо для жінки. Серед студенток коледжів одна третина взагалі не пристосовуються до чоловіків і проходять крізь життя статево холодними. Учениці середніх шкіл мають більше успіху в пристосуванні.

Статеві стосунки більше поширені серед учнів середніх шкіл, ніж серед студентів університетів.

Кількість контактів з повіями становить половину тієї, що була 30 років тому. Їх клієнти переважно молоді хлопці, навіть учні початкових шкіл.

Далеко більше, ніж уявляють, поширені усякі збочення — гомосексуалізм, содомія, тощо. Мастурбацію практикують дві третини підлітків-хлопців і коло одної п'ятої підлітків-дівчат. Від третини до половини всіх одружених чоловіків зраджують дружин.

Серед солдатів мало хто буває таким сексуально активним, яким був би дома мирного часу. Майже три чверті всіх чоловіків залишаються статево здатними до 70 років.

50.000 долярів за плач!

Десятилітня кінозірка Марґарет О'Бр'єн вступила до кіна, коли їй було тільки 4 роки. З того часу численні кінокартини створили їй славу й зробили з неї одну з найсильніших жіночих атракцій театральних кас Сполучених Штатів.

Марґарет заробляє 50.000 долярів на рік та ще стільки від різних побічних праць (розмов у радіо і т. ін.)

Вона відрізняється від інших дітей — кінозірок тим, що, поперше, не вродлива, подруге, не має особливих здібностей до танців і співів. Вона багато втрачає порівняно з Шарлей Темпл, що може співати й танцювати, а до того ще й вродлива.

Але Марґарет має одну дуже цінну здібність — це здібність, коли треба, заплакати.

Перша поява Марґарет у фільмі — це була сцена, де вона хлипала й стогнала чотири з половиною хвилини. З того часу плач став її спеціяльністю, і вона його повністю використовує.

Кіно „Vines" починається сценою, де вона страждає від сумління з приводу випадково вбитої маленької вивірки.

Директор пояснив їй обережно дію, підкреслюючи патетичні місця та потребу проявів горя. Після цього він запитав, чи хоче вона ще щонебуть знати про це.

»Так — відповіла Марґарет — ви хочете сліз, тільки сліз.« Вона доторкнулась до вій: »Чи хочете, щоб сльози текли?«

Крім здібности плакати, вона має дитячу привабливість, добра акторка-комедіянтка й спеціялістка в діялектах.

Марґарет багато виголошувала промов у радіо навіть тоді, коли ще зовсім не вміла читати й зовсім не користувалася текстом.

Але вона вважала це за приниження й попросила, щоб її швидко навчили читати.

Її вчитель пройшов з нею першу, другу й третю читанки за 67 днів; процес що його діти проходять за два роки. Восьми років Марґарет могла вже добре читати книжку.

Марґарет, її мати й тітка живуть у скромному будиночку. О 9-ій годині ранку Марґарет іде до студії й залишається там цілий день. Вона вивчає ролю з керівником або відвідує школу, що є при студії для дітей — акторів.

Половину її заробітку вкладають до „Victory Bonds". Більшою частиною другої половини користується її мати. Сама Марґарет не одержує майже нічого. Її мати-циркова артистка, а тітка танцівниця.

Стимульована першими проявами великого світу, що, здавалось їй, складався головним чином з великої авдиторії та великого екрану, а також заохочувана прикладами матері й тітки, що були її єдиними товаришами, Марґарет надумала бути кіноакторкою з того часу, як почала говорити. Не мавши ще й трьох років, вона вже вивчила й удосконалила з пів десятка ролей. Року 1941 вона прибула до Голлівуду. Кар'єра для дітей у Голлівуді починається з того, що їх фотографують. У почекальні фотографа мати побачила рій гарних талановитих дітей і, втративши всяку надію, хотіла забрати Марґарет додому. Але Марґарет захотіла лишитись. Незабаром вийшов фотограф. »Це моя модель« — сказав він, показуючи на Марґарет, що подарувала йому »погляд«. Фотографії Марґарет появилися на обгортках кількох журналів, але її справжній дебют був при розподілі ролей для кіно картини „Journey for Margaret" де героїнею була сирітка війни міста Лондону.

Більшість Голлівудських дітей товсті, прилизані й веселі на вигляд; мало хто з них міг спробувати трати цю ролю. Марґарет із своїми сумними очима, чутливим лицем і жалюгідними кісками була натуральною навіть без умілої гри сиріткою. Коли вона почала читати ролю, режисер примушений був перервати читання словами: »Зупиніть її, вона мене вбиває« — і дав їй ролю. Вона присвоїла собі ім'я героїні пізніше. З того часу її успіх зростав і напевно буде рости принаймні до її юности.

Всі діти — актори, мають восьмигодинний робочий день, поділений на дві частини. Одна частина дня припадає на школу, друга — на театральну гру. Марґарет добре вчить все, за вийнятком аритметики. Любить літературу й малювання.

Три години вона вчиться, одну годину має відпочинку й чотири години приділяє на емоційне напруження, що дає їй велику насолоду. Щоб мати належний настрій для емоційних сцен, Марґарет думає про щось сумне. Її сумні думки таємні, але, очевидно, вони витають навколо її улюблених собак. Вона має собаку і мріє стати тренером. Щонеділі вона ходить з матір'ю до церкви. В її гардеробі лежить 35 суконок: вона носить суконку рік, а потім віддає бідним.

Вона має успіх у літературі. Пише композиції, написала новелю, що була надрукована в американських журналах.

(з „Life") Несіна О.

завжди буде переможцем. Але на практиці переможцями іноді виходили другорядні боксери і ніколи не першорядні. Це можна пояснити тільки тим, що бокс, не зважаючи на його універсальні вимоги до здоров'я й розвитку спортовця, все ж таки різко спеціялізований спорт: боксер мусить раз на завжди забути, що має ноги, точніш, що вони можуть придатися для чогось іншого, а не тільки для пересування тіла. Отже, такий тренований боксер відчуває себе цілком приголомшеним при зустрічі з японцем, що оперує всіма своїми чотирма кінцівками, що не знає (в джіу-джітсу) різниці між »забороненими« і дозволеними способами, навпаки — особливо охоче застосовує вдари, заборонені в боксі. Боксер, збитий з ніг, вибуває з бою, принаймні на той час, поки не підійметься, а це не може тривати більше 9 секунд; для борця юдо чи джіу-джітсу справжня боротьба, як і в французькій боротьбі, тільки й починається в партері. Тому доброго боксера легше перемогти, ніж другорядного, що в разі небезпеки забуває всі правила й б'ється всім тілом.

Тим то дуже вигідно знати це »ніжне мистецтво«, бо воно дає фізичну перевагу над людьми, важчими й сильнішими за вас, дає можливість знеоружити напасника з ножем чи пістолем або відбитися від кількох напасників. Навіть жінки добре орудують ним, а вони досить часто потребують самозахисту.

Багато способів »ніжного мистецтва« дуже нагадують моменти французької боротьби, боксу, навіть фехтування й гімнастики. Юдо вимагає такого самого напруженого тренінґу, як і інші види спорту, навіть більшого. Треба виконати багато передумов раніш, ніж переходити до справжнього вивчення бойових способів.

Тому кожний курс починається методичним зміцненням усього тіла, вправами, що потім повторюються ввесь час. Сюди належать вправи на розвиток сили, вправности, швидкости й витривалости, що діють на той чи інший орган і змінно навантажують то м'яснево-скелетну систему, то органи дихання чи обміни речовин. Дуже важливі всі види вправ у паданні, бо, як ми вже казали, головна частина боротьби відбувається долі. Уміння падати, як ґумовий м'яч, не забиваючися, вперед, назад, набік і через голову, — цінне також і для щоденного життя. Другим важливим моментом стають вправи ніг, бо ноги потрібні тут не тільки для того, щоб танцювати навколо супротивника або блискавично підскочити; треба вміти також міцно стояти на одній нозі, використовуючи другу, як важіль або зброю.

Юдо (відмінно від »джіу-джітсу«) вимагає й створює високі моральні якості; тому й названо його рицарським способом боротьби. Борець в юдо може бути брутальним тільки супроти себе самого. В цьому розумінні цей спорт став важкою духовою вправою. В ньому найбільшу ролю відіграє дисципліна духа.

Дисципліна тут — перша вимога й наслідок тренінґу.

О. І.

Дружина найкращих хокеїстів США, що братиме участь у всесвітній зимовій олімпіяді. (АП)

ЩО ЦІКАВОГО В СВІТІ

Лондон: Для слуг Букенгемського палацу була влаштована забава, т. зв. »Весела Середа«, де вперше в історії Брітанії королівська родина не тільки була присутня, але й брала активну участь у забаві.

Наприклад, король Георг VI відкрив забаву вальсом у парі з покоївкою принцеси Елізабети, тоді як королева у простій сатиновій сукні і в діямантовій тіярі на голові танцювала з її пажем.

Принцеса Марґарета танцювала також із пажем.

Чудо архітектури

Знавці архітектури визнають, що найкраща будівля в світі — це мавзолей Тай Магал біля міста Аґра в Індії. Мавзолей побудований з білого мармуру, а мармур оздоблений дорогоцінними дрібними каменями.

Гробівець має форму чотирикутника, вивершеного великою банею.

Навколо мавзолею є прегарний сад з водограями, обведений муром з червоного мармуру. В мавзолеї спочивають тлінні останки шаха і його дружини. —

У раді фізичної культури

Змагання за клюбову справність.

Змагання за клюбову справність на 1947 рік закінчуємо 25. січня 1948 р.

В 1948 році змагання за клюбову справність продовжимо. Участь у змаганні всіх товариств обов'язкова. Звіти з діяльности товариств слід надсилати до 5. кожного місяця.

Відділ верифікації РФК на своєму засіданні 5. 1. 1948 р. в справі заяви УСТ »Дністер« Цуфенгавзен, поміщеної в »Українських Вістях« 27. 12. 1947 р. за підписом »Провід УСТ Дністер в Штутґарті«, ухвалила:

Позбавити УСТ »Дністер« Цуфенгавзен прав члена РФК аж до спростовання згаданої вище заяви в цьому самому часописі за повними підписами Президії УСТ »Дністер« — не пізніше як 15. лютого ц. р.

Подати до РФК пропозицію на виключення з членів РФК УСТ »Дністер«, якщо до вище згаданого реченця не появиться спростовання згаданої заяви за підписами Президії Товариства до ВВК.

ВВК стверджує, що спосіб реакції УСТ »Дністер« на рішення ВВК не спортовий і досі в українському спортовому житті не практикований, бо, не вичерпавши всіх завбачених правильниками ВВК і РФК засобів проти позірно несправедливих рішень, став на дорогу публічно-посутньої дискусії, ображаючи гідність українського спорту.

В Україні

(За совєтськими джерелами)

В дев'ятьох районах м. Києва створено за останній час щось із 350 аґітпунктів для підготови населення до виборів місцевих органів влади. Двадцять тисяч аґітаторів-комуністів, комсомольців і безпартійних проводять посилену аґітаційно-масову й політичну роботу серед виборців, пояснюючи їм сталінську конституцію, положення про вибори тощо. В самому лише Жовтневому районі відбулося вже понад 4000 лекцій, розмов і доповідей.

У Києві тепер гостюють представники українських комуністичних організацій Америки — Ільчук і Рокочій та представники українських комуністичних організацій Канади — Кравчук і Тарасіїв. Мета їхнього прибуття — детальне ознайомлення з умовами життя в Україні.

Сумнівно, щоб гості побачили українську дійсність у її правдивому вигляді. Їх поведуть в окремі »потьомкінські села«, що їх большевики спеціяльно створили для показу наївним чужинцям-гостям.

Оголошення

За зміст приватних оголошень редакція не відповідає.

ТАРИФ ОПЛАТИ ОГОЛОШЕНЬ: 1. Комерційні оголошення. 1 сторінка — 800 нм., 1/2 стор. — 400 нм., 1/4 стор. — 200 нм. Дрібніші — 2 нм. за кв. сантиметр. **2. Матримоніяльне, поздоровлення й особисте** — 1 нм. за слово. **3. Розшуки** — 0,50 нм. за слово. За оголошення серед тексту — 100% надвишки. Мистецьке оформлення оголошень за окремою умовою.

ДРУКАРКУ

шукає В-во »ПУ-ГУ«. Добрі умови запевнені.

Адміністрація В-ва.

УВАГА!

Зібрану коляду, що вся йде на Культурно-Освітній Фонд (»Рідну Школу«) до ЦПУЕ, слід, не зволікаючи, безпосередньо пересилати до ЦПУЕ, Авґсбурґ, Юденберг 8 II, або на конто в банку:

Баєріше Банк фюр Гандель унд Індустрі, Авґсбурґ К-то Нр. 20915 (В. Мудрий).

Заповнені і припадково невикористані листи разом із посвідками пересилки грошей здавати тим органам, від яких збіркові листи одержано. У поштових переказах обов'язково зазначати, хто переказує, числа підписних листів, напис, що це збірка »Коляди« 1947 48 р.

Фінансовий відділ ЦПУЕ.

ОСТАННЯ НОВИНА!

»Зорі і людська вдача«

»Чи ви вірите астрології?

Дехто вірить, навіть дуже багато вчених вірять. Особливо схильні, принаймні, за загальною думкою, представниці прекрасної статі. Але й горді чоловіки таємничо прокрадаються до ворожок і ворожбитів. Щоб заощадити нашим прекрасним читачкам і мужнім читачам час та гроші наводимо тут коротку синтезу астрологічної науки під гаслом:

»КОЖНИЙ САМ СОБІ ВОРОЖБИТ!«

(із вступної частини до брошури »Зорі і люська вдача«).

Продаж по усіх українських кіосках, у кольпортерів західніх зон Німеччини.

ЦІНА ОДНА МАРКА

РОЗШУКИ

МИРОНА ШЕПТИЦЬКОГО з Перемишля, останньо в селі Käsberg bei Dortmund (Westfalen) **пошукує брат МАРКІЯН ШЕПТИЦЬКИЙ**

Y.M.C.A. Agricultural Hostel Tannadice, near Forlar Angus, Scottland — Great Britain —

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК

для дітей і юнацтва

12 КАЗОК АНДЕРСЕНА

ілюстроване видання

КУПУЙТЕ У ВСІХ КОЛЬПОРТЕРІВ »П У - Г У«!

ДО НАШИХ КОЛЬПОРТЕРІВ І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

УВАГА!

— Щоб уникнути помилок та плутанини, ввічливо просимо всіх, хто надсилає до нас грошові перекази та різні листи,

ВИРАЗНО ПИСАТИ СВОЇ ПРІЗВИЩА ТА АДРЕСИ.

На відтинках грошових переказів просимо завжди зазначати, за що саме надсилаються гроші.

Адміністрація видавництва »ПУ-ГУ«

ПОПЕРЕДЖЕННЯ

Наших боржників, які не покривши залеглости виїжджають за межі Німеччини, попереджаємо, що таких осіб Видавництво переслідує поліційно, куди б вони не виїхали.

Адміністрація »ПУ-ГУ«

СТИПЕНДІЇ В ЛІТНІМ СЕМЕСТРІ 1948 р.

КоДУС повідомляє, що можна вже вносити прохання про стипендії на літній семестер 1948. Прохання належить вносити виключно через відповідні Філії й Представництва КоДУС-у за посередництвом українських студентських громад.

Мученики фаху

фейлетон

Тепер настав такий час, панове, що без фаху нікуди не поїдеш. А набути фах не так легко, бо фах із пальців не висмокчеш.

Трапилося, справді, що одна моя знайома буквально висмоктала фах із пальців. Показала вона на комісії ножиці, пилочки, терпужки і каже:

— Я манікюрниця!

І дістала диплом.

Але, панове, не забувайте, що то був щасливий випадок. А ось іншим нашим таборянам кваліфікаційна комісія дуже суворий іспит влаштувала.

Втім не хочу вас хвилювати. Скажу просто, що хоч і чухали потилиці таборяни і відчували собе, як у лазні, а дипломи все ж дістали.

Був у нашому таборі такий пан-Гриценко. Викликали його до комісії, питають про фах, а він відповідає:

— Опудало!

— Що? — перелякалися члем комісії.

— Опудало, — спокійно повторює він і пояснює: »Уявіть собі, шановні панове, розкішну канадійську фарму або каліфорнійський садок із субтропічними овочами. І ось налітають на ці багатства якись горобці або граки. Що робитимете? Без опудала не обійдетесь. І ось тут я до ваших послуг. Стою і лякаю ворогів сільского господарства. У мене навіть і одяг спеціяльний є. У таборі видали. Капелюх, на якому ґава посоромиться гніздо примостити. Білі рукавички, до речі обидві на ліву руку. Штани фасону »Радість мого прадіда«. Чоботи 47 нумер, на праву ногу обидва. Сорочка а-ляковбой з Техасу. І стою я в такому опудальскому одязі на ланах Нового Світу, рятую врожай. І вам користь і мені!« . .

Пошепотіли члени комісії й посміхнулись. Бачать, — п. Гриценко людина з ініціятивою. І видали йому диплом. А в дипломі так і написали: »Фах — опудало«.

Викликали до комісії і діда Явтуха. За фахом дід Явтух був куховар: варив колись на баштані, коли кавуни збирали. Справа, здається, нескладна. Але коли почав він перелічували страви перед комісією, усі аж підвелися. Ніколи такого меню не чули. А дід Явтух сипле, як горохом: книші, вареники, галушки, путря, пиріг із квасолею, пиріг з бараболею, маківники, сирівець, холодець, бараболя смажена, бараболя парена, бараболя варена, бараболя така, бараболя сяка . . .

— Слухайте, — питають його, — а славнозвісний український борщ ви вмієте варити?

— З півлітри джуйса та фунта ґуми до жування звичайно не зварю, — відповідає дід Явтух, — а як дасте мені, що потрібно, то такого борщу накуховарю, що запросите до самого пана президента на кухню!

Дуже задоволені були члени комісії. Відпустили були його, але вирішили поставити ще одне питання.

— Чи розумієтеся ви на коктейлях? Чи можете зробити »Менхетен« або »Олександер«?

Дід Явтух спочатку не дотямив. Потім з виразного руху одного з екзамінаторів зрозумів, про що йдеться, і відповів:

— Це ви про самогон? Не сумнівайтеся! Такого первака з буряка вижену, що за стіну держатиметесь. Називається по — нашому »Ой не ходи, Грицю«, а по — вашому »Ефідевіт до пекла«!

Видали диплом і дідові Явтухові.

Проходив фахову комісію і пан Пересядько, той самий, у якого в нашому таборі м'ясна крамничка була. Вийшов і каже:

— За фахом я свинопас!

— А давно в цьому працюєте? — питають його.

— Ще з дитинства мав здібности. Небіжчик батько завжди казав: »Тобі лише свині пасти«. А в таборі я на свинях уже наспеціялізувався. Купую порося і віддаю його баверові. Той за цигарки годує його. А коли порося виросте, ріжу й продаю. По п'ять марок на марці, бувало, заробляю. За океан можу їхати хоч зараз.

— А чи знайомі ви, — питає комісія, — з фізіологією свиней? Чи можете сказати, для чого в свині дві дірочки в носі?

Пан Пересядько зрозумів, що на наукове питання треба відповісти науково, і каже:

— Для контакту!

Члени комісії аж похитнулися на стільцях.

— Для якого-такого контакту? Може ви думаєте, що в ці дірочки можна штепсель електричний устромляти?

— Не зрозуміли ви мене, панове, — відповідає п. Пересядько, — це я кажу про контакт свині з зовнішнім світом. Вона своїми дірочками понюхає, понюхає і миттю орієнтується.

— Добре. З фізіологією свині ви знайомі. А скажіть, яка порода свиней найкраща до вжитку в харчуванні?

— Порося під хроном! — не зморгнувши, відповів п. Пересядько.

І панові Пересядькові також видали диплом.

. . . Ось бачите, не так воно страшно. І дуже добре, ще тепер комісії працюють. Добре, що вони допомагають фах набути.

Як не кажіть, а людина з фахом ніколи не пропаде!

П. Калім.

УСМІШКИ

Господар дому, рекомендуючи Томаса Едісона, сказав, згадавши про його винаходи, що він винайшов машину до говорення (фонограф). Винахідник устав і, посміхаючись, сказав:

— Дозвольте на маленьке спростовання. Бог винайшов машину до говорення. Я винайшов лише першу мовну машину, яку можна спиняти.

*

Управа школи в Чікаґо вислала батькам учнів запитальник про хатні обставини, число братів і сестер учня, заняття батька тощо. Один учень приніс у відповідь картку з написом:

»Маємо 18 дітей. Мій муж знає ще столярську роботу.«

*

В одній американській газеті появилась така »подяка«: »Почуваю обов'язок скласти щиру подяку працівникам пожежної сторожі, сусідам і друзям за витриманість коло вогню, що спалив мою хату.«

*

Один репортер питає під час інтерв'ю:

— Що сказав вам ваш чоловік, освідчуючись?

— Він сказав, що мене любить і що хотів би одружитись.

— А чи не сказав він нічого більше, щоб піддержати свою пропозицію?

— Алеж очевидно, — відповіла широко усміхаючись, дама. — Ми маємо двох синів.

*

Люди були б чудові, коли б усі жінки були одружені, а всі чоловіки парубки.

*

Жінка тікає від спокуси, а чоловік відходить з надією, що все ж таки вона захопить його.

*

В одному чоловіки й жінки згодні: ті й ті не вірять жінкам.

*

Щоб бути щасливою з чоловіком, ви мусите його добре розуміти й трохи любити. Щоб бути щасливим з жінкою, ви мусите її дуже любити і зовсім не намагатись зрозуміти.

*

Немає страшних жінок — є лише чоловіки боягузи.

*

— Як ці дві дівчини схожі одна на одну. Вони близнята?

— Ні, вони просто ходять до того самого сальону краси.

В. Семенюк

КРОСВОРД № 2

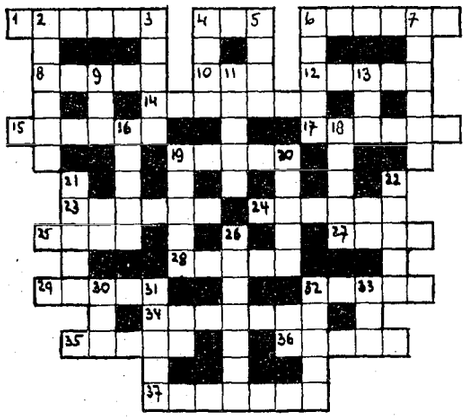

Доземно: 2. Бразілійська місцевість, відома кавою. 3. Степове зілля. 4. Товари. 5. Злий дух. 6. Чоловіче ім'я. 7. Країна на Балканах. 9. Число. 11. Збірка оповідань Черемшини. 13. Нота з хрестиком. 16. Гріш. 19. Славне місто в Україні. 20. Батерія. 21. Книговодство. 22. Багато овець. 26. Непотрібні речі. 30. Багато дерев. 31. Те, що всім миле. 32. Інакше бурштин. 33. Орган одного з почуттів.

Поземно: 1. Передтермінова реалізація (позика) чужого векселя. 4. Невдалий мистецький твір. 6. Озеро в Африці. 8. Урядовець громадського довір'я. 10. Міра поверхні. 12. Назва лагідного вітру. 14. Острів Індонезії. 15. Ріка в Сибірі. 17. Англійський мистецтвознавець. 19. Музичний інструмент. 23. Місцевість, де відбулися експерименти з атомовою бомбою. 24. Учасник хору. 25. Місто, де вкладено одну з останніх міжнародніх угод. 27. Кількість років праці. 28. Керує державою. 29. Звертання уваги. 32. Дикий звір. 34. Найбільше мусулманське свято. 35. Чоловіче ім'я. 36. Термін. 37. Засіб транспорту.

ШАХОВИЙ КУТОК № 1

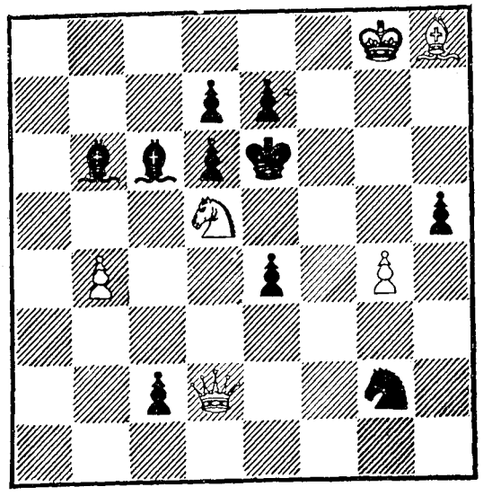

Білі починають і в другому ході дають мат.

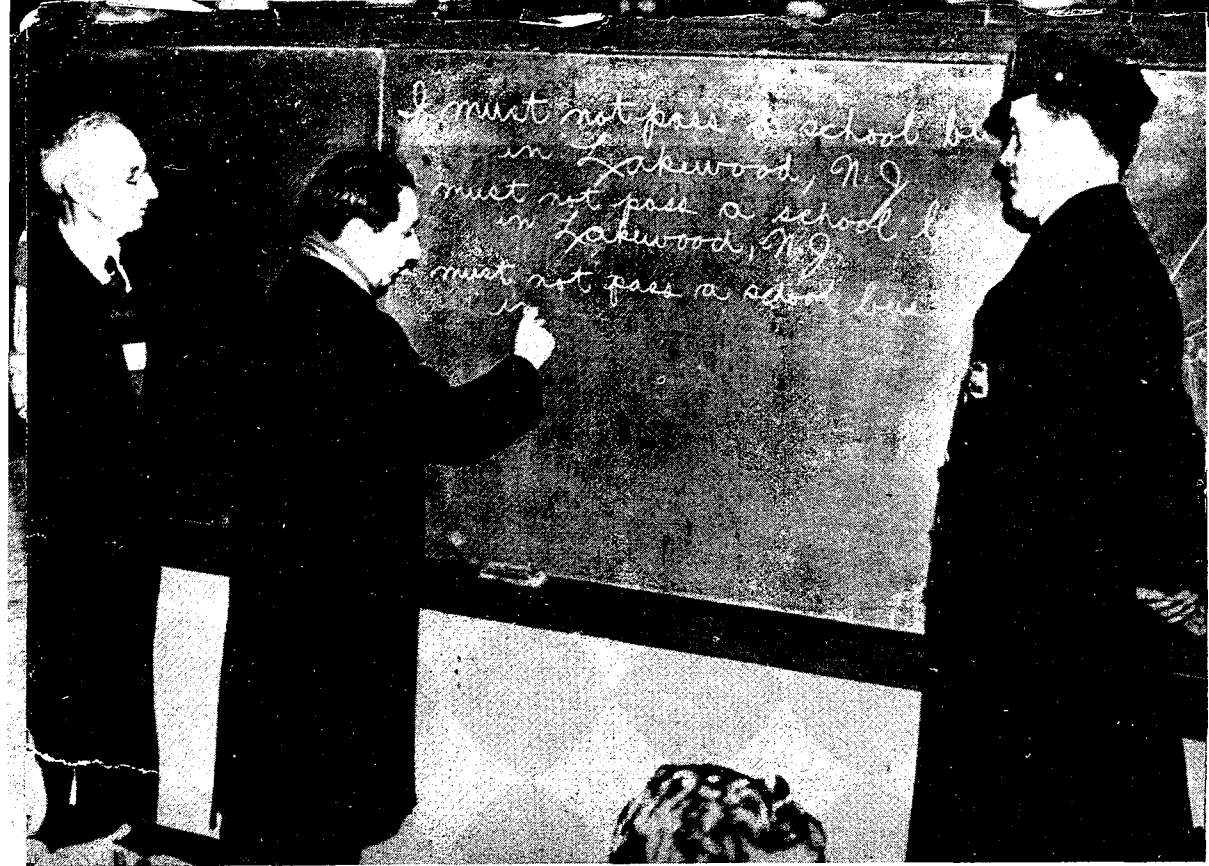

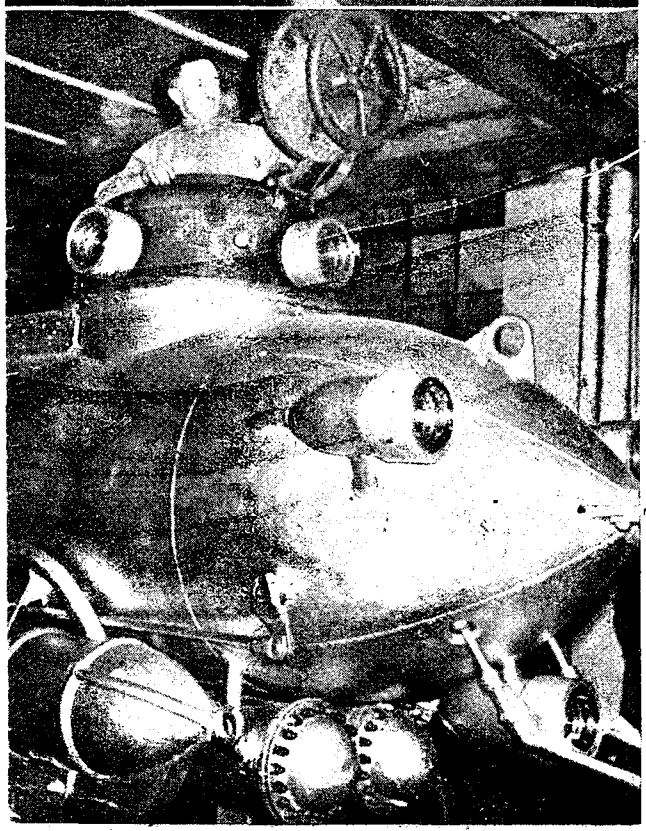

На фото вгорі: Своєрідна кара. За порушення приписів вуличного руху п. Філіпса (США) присудили 100 разів написати: »Я не повинен випереджати шкільне авто.« (АП)

Ліворуч: Голлівуд випереджає час. Вже тепер здіймають кадри до фільму присвяченого національному святові США — 4. липня. (АП)

Внизу ліворуч: Підводний човен італійського винахідника П'єтро Вассена. Це мале судно призначене для наукових дослідів і може 20 год. перебувати на глибині майже 1 км. Підводна швидкість — 26 км/год. Дві пари »механічних рук« дають змогу забирати потрібні речі на поверхню. (АП)

Вгорі праворуч: Один з експонатів виставки, влаштованої Секретаріятом вовняної промисловости в Лондоні — різнобарвна сукня (пурпурний, червоний і цитриновий кольори). (АП)

Праворуч: Саморобним електричним автом їздить вулицями Токіо один з колишніх »камікадзе«, пілотів-самовбивців. (АП)

Внизу: Американці, покарані за ухилянням від в служби в війську, в арештантських убраннях демонструють перед Білим Домом, вимагаючи амнестії. (АП)